EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 27. (87.) ÉVF. • 9. SZÁM • 2017. SZEPTEMBER • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Apróságok derűje

• Olyan gazdagok vagyunk mindannyian, akik teremtett világodban élhetünk, Uram. Ha egy pillanatra is sikerül kitekinteni a magunk teremtette mókuskerékből, még e kis világ törékeny szépségét is meglátjuk: önmagunk illanó jelenlétét a hatalmas, változó állandóságban.

Uram, tanuljuk világodat!

A kisgyerek rácsodálkozik a világra, kézbe veszi a bogarat, amiről később megtanulja, hogy csúnya, félelmetes. Az útszéli, poros kavicsot is szépnek látja.

Mi, nagyobb gyermekeid, rá tudunk még csodálkozni a környezetünkre?

Látjuk-e az évtizedek óta mellettünk élőkben a megismételhetetlen csodát? Érezzük, mekkora áldás együtt róni a mindennapok útjait?

Tudunk örülni a levegőnek, amelyet testünk magához vesz? A kutyafuttában bekapott ebédet van-e időnk megköszönni?

Ajándékozzuk meg magunkat a saját életünkre való rácsodálkozással. Adjunk hálát érte!

A tartalomból:

Az iskola: mumus vagy csali? 6

Iskolai mesék 7

Tettekké érő áldás 11

Egy unitárius néptanító életpályája 12

Egy retusálatlan Szelykeképes üzenete 17

„Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!” (1Krón 16,34)

LÉLEKKENYÉR

Tanítva tanulni

FEKETE LEVENTE

Azt mondják, a tanulás hallatlanul izgalmas dolog. Rólunk szól. És leplezetlenül őszintén. Mert nemcsak tanulunk, de tanítunk is, és vizsgázunk. Szüntelen. Bolyait nem lehet felülírni. Ez a párhuzamosság bennünk találkozik. Talán azért, mert magunkban hordjuk a végtelent. És az is igaz, hogy ez a történés bizony mindig arra megy ki, hogy: „Kinek mondanak engem az emberek".

A világhálón olvastam: „Néhány évvel ezelőtt egy lelkész Houstonból Texasba költözött. Pár héttel az érkezése után egy alkalommal a belvárosba kellett mennie. Amikor a buszon leült, észrevette, hogy a sofőr negyed dollárral több pénzt adott vissza. Elkezdett gondolkodni, hogy mit tegyen, és arra az elhatározásra jutott, hogy visszaadja a pénzt. Hiszen bűn lenne megtartani. Aztán egy másik gondolat fogant meg fejében: »Ó, felejtsd már el, hiszen ez csak negyed dollár. Ki törődik egy ilyen kis összeggel? A buszvállalat amúgy is túl sokat kér az utazásért, nem fog nekik hiányozni ez a kicsiny összeg. Fogadd el, mint Isten ajándékát, és maradj csöndben.« Mikor a megállóba értek, ahol a lelkésznek le kellett szállnia, egy pillanatra megállt az ajtóban, majd a negyed dollárt a buszvezető felé nyújtotta, és azt mondta:

– Tessék, többet adott vissza.

– Köszönöm! Maga az új lelkész, ugye? Azon gondolkodtam mostanában, hogy el kellene járnom valahova gyülekezetbe, de nem tudtam, melyiket válasszam. Azt szerettem volna megtudni, hogy mit tesz, ha rosszul adok vissza. Azt hiszem, már döntöttem.

Amikor a lelkész leszállt a buszról, a legközelebbi villanypóznához botorkált, és belekapaszkodva, csak annyit tudott mondani:

– Ó, Istenem, majdnem eladtam a Fiadat egy negyeddollárosért."

Juhász Gyula mondta: „Nevelni annyit tesz, mint emberré tenni. De ehhez az kell, hogy a nevelő is a gerincesek közé tartozzék." Azt mondjuk, hogy Jézus a tanítómesterünk. Úgy tanít, hogy nevel. És közben imádkozik. És gyógyít, mert együttérző. Biztat, mert megértő. Megbocsát, mert őszinte. Szeretetre nevel, mert alázatos. De igazságos is. Ha kell, szigorú. Vetélkedő tanítványait megfegyelmezi. Súlyosan leminősíti az álnok és alattomos farizeusokat, de gondosan vigyáz arra, hogy az iránta őszintén érdeklődő Nikodémuszt nem veszi az elfogult, gonosz írástudókkal egy kalap alá. Jóindulatú az eltévelyedett Zákeussal. Segít neki, hogy visszataláljon az életbe. Jézus úgy tanít, hogy szavait magatartása, élete hitelesíti. Ezért maradt ő fontos, és lesz ezután is az. Példakép. Kinek?...

A *Háromszék* napilapban olvastam: „Sepsiszentgyörgyön a Sugás áruház előtt találtak egy pénztárcát. A *Háromszék* szerkesztőségébe vitték. A tulajdonos könnyek között vette át a benne hiánytalanul ott levő fizetéssel és minden irattal együtt."

Hála Istennek.

Nevelünk. Tanítjuk az életet. Mi a véleményed? Nemcsak a szürkének, de a jónak is van több, mint ötven árnyalata? A becsületnek, az emberségnek, a tisztességes magatartásnak, a jóindulatnak, az őszinteségnek?

Nem olyan rég egy magas tisztségben levő közhivatalnok jegyezte meg, csak úgy, kellemes csevegés közben, hogy: „legalább a látszatát a tisztességnek illik fenntartani".

Eszembe jutott a Mk 8,27, és arra gondoltam, hogy ha van virtuális valóság, akkor nyilván virtuális tisztességnek is kell lennie... Tanítunk és vizsgázunk. Mindig. Ezért izgalmas a történet.

„... Kinek mondanak engem az emberek?" (Mk 8,27b)

Mindig azt tanuljuk, amit akarunk. És azt is tanítjuk. Tudom, hogy vannak fenntartásaid. Mégis ajánlom *A békés harcos útja* című filmből és könyvből Dan Millman vallomását: „Ha retket akarunk, retket kell ültetnünk. Ha szeretetet akarunk, szeretetet kell ültetnünk. Ha megértést akarunk, megértőnek kell lennünk. Ha megbecsülést akarunk, meg kell becsülnünk másokat. Ha azt akarjuk, hogy szeressenek minket, szeretnünk kell másokat."

Olyan, mint a Mt 7,12. Tudod, az aranyszabály. (Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták.) De teljesen jó. Naivan hangzik? Mit szeretnél, hogy kinek mondjanak téged az emberek?

Iskolakezdés. Kívánok eredményes tanévet. Jó tanítást! Jó tanulást! Jó vizsgákat! És ne felejtsd: „Akkor hozod ki a legjobbat másokból, ha magadból is a legjobbat adod." (H. Firestone)

De miből a legjobbat? Kis hamis. Na, gondolj a Mk 8,27-re. Sok sikert.

Iskolakezdés a családban

FÓRIS-FERENCZI RITA

2012-ben látott napvilágot Fóris-Ferenczi Rita De anyu! *(Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár) című kötete. Az üdítő, élvezetes könyv bepillantást enged oda, ahová sokunknak olykor igen nehezére eshet bárkit is beengedni: az otthonba, ahol zajlik az élet. Az alább közreadott részlet az iskolakezdés összetett élmény- és problémavilágába kalauzolja el az Olvasót. A második kiadás a Kreatív Kiadó gondozásában ősz folyamán fog megjelenni.*

• Ő egyébként az iskolával is nagyon nehezen barátkozott. Amikor közeledett az idő, és váltig hajtogatta, hogy ő már bizony nem akar iskolába menni, elkezdtük a lassú szocializálást. Mesélgettem neki, hogy ott milyen jó, mennyi gyerek van, sok szépet tanul majd a világról. Még korábban azonban elkövettük azt a hibát, hogy a témában érintett barátainkkal a konyhaasztal mellett elég sokat osztottuk az oktatás helyzetét, a tanterveket, a szervezési problémákat. A gyermek fél füllel végighallgathatta, mert amikor én elkezdtem volna az iskolához édesgetés meséjét, vádlón nézett rám a nagy, kék szemével: *Anya, ti itt Ildikóval meg apával meg mindenkivel folyamatosan szidtátok az iskolát, most miért akarsz átverni engem?*

Ezzel a lelkesedéssel kezdtük el az iskoláztatás történetét, egész első osztály folyamán üzletelni próbált, hogy nem bukhatna vissza valamiképpen az óvodába, ha nem is egy évre, legalább egy félévre, ha nem is egy félévre, legalább minden második hónapra, vagy ha mégsem, legalább minden második hétre, vagy ha még ez sem, legalább egy napra minden héten. Aztán beletörődött a lelkem: *Ha már nem lehet innen elmenekülni, akkor próbálom megszeretni.* Kialakította magának az iskolához tartozó teret, ami az ő értelmezésében azt jelentette, hogy minden könyve, füzete, ceruzája, radírja, színes papírja és egyéb kellékei szétszórva hevertek a földön. *Nehogy elrakd, mert nem fogok semmit megtalálni!* Kedves ismerősünk járt minálunk akkoriban, kisfiam nagy mélabúval üldögélt a szobájában a földön, rakosgatta ide-oda a füzeteit, latolgatván, vajon mit is lenne igen fontos elővennie tanulás ürügyén. Ismerősünk megkérdezte: *S mondd, te már iskolás vagy?* A kölyök elnéző tekintettel nézett rá, körbemutatott a földön heverő holmikon, és megkérdezte: *Há' nem látod?*

Így kezdődött az iskolai kellékek kálváriája. Mert a füzetei általában úgy mutattak, mintha megrágta volna őket a kutya. Sejtettük ugyan, hogy mégsem a kutya a bűnös. Kiderítettük, hogy valójában két iskolatáska-típus van. Egy rendezett, amelynek minden rekeszében akkurátusan rendszerezve bármikor bármi megtalálható, s amire fölösleges sok szót vesztegetni. A másik fajta viszont teljesen más. Ebben a beléje rejtett holmik külön kis világot teremthetnek maguknak: a háromnapos tízórai kimondottan csak a füzetekhez ragadva szeret rohadni, ez a furcsa képződmény pedig jóféle odatapadásos otthont kínál a táskába gyömöszölt felmérőknek, a rajzórai felszerelés vászonzacskójából folyton kipotyogó, többnyire dugaszukat vesztett festéktubusoknak, vízben cseppecskét meglötykölt ecseteknek, illetve a hazafelé jövet begyűjtött falevelek, különlegesen szép ágak, kavicsok vagy bármi egyéb értékesnek ítélt valamik törmelékeinek. Ha hosszabb ideig a gyermekre bízod az iskolatáska rendezését, akkor ez a tenyészet – már ha a gyermek komolyan veszi a tisztogatást – mindenestül felkerül a polcra. Ha nem veszi annyira komolyan, kirázódik az íróasztal közepére, szaporítva a napok óta halmozódó, különlegesen becses és *nehogy eldobj valamit* gyűjteményt.

Annak a szülőnek, akinek a gyermeke effajta iskolatáska gazdája, időnként muszáj közbelépnie. A munkafolyamat igen egyszerű, sőt gumikesztyű nélkül is elvégezhető. A legfontosabb az, hogy épségben maradjanak a színes levelek, megőrződjenek a kavicsok, gesztenyék, csigahéjak és hasonlóan értékes miegyebek. Ezt követően kimented a néhai füzeteket, laponként kisimítgatod a szamárfüleket, aztán egymásra helyezed őket, lenyomatod. Nehezéknek például igen alkalmas a Révai-lexikon néhány kötete, nemcsak azért, mert súlyos, hanem azért is, mert füzeteit keresgélvén gyermekecske belelapoz. A felmérőket vizes szivaccsal óvatosan letörölgeted, aztán egyenként kivasalod. Miután aláírod, jelezve ezzel, hogy tudomásul vetted az értékelés eredményét, tantárgyanként csoportosítva fóliába teszed, öntapadós papírcsíkot ragasztasz minden fóliára, és szépen felírod, hogy matematika, anyanyelv, tudományok stb. Ezt követően sínes iratgyűjtőbe helyezed, s a lelkére kötöd a gyermeknek, itthon ne felejtse, adja vissza a tancinak, hogy archiválhassa a portfólióban.

Új füzetborítókat vásárolsz, ha fiúgyermekednek szánod, természetesen nem pirosat, legfeljebb kéket vagy átlátszót. Érdemes egyébként több, különböző méretűt is vásárolnod, mert hazatérvén meglepődhetsz azon, hogy a füzet- és füzetborító-gyártók sosem egyeztetik a méreteket, mindenki termeli hűvös halomba úgy, ahogy éppen neki tetszik, aztán szegény szülő csak nézegeti, hogy az egyik borító túl szűk, a másik viszont lötyög; annyi biztos, hogy méretileg még véletlenül sem társíthatóak. Aztán vásárolnod kell öntapadós, színes cédulákat, amelyeket kellőképpen dizájnosra terveztek: a Hamupipőkék, Barbie babák, Pókemberek és Batmanek kavargásában

csak úgy nézed, hogy no, akkor a fennmaradó szűk kis vonalkákra miképpen írhatnád oda a gyermek nevét, a tantárgyat, az osztályt és egyéb fontos információkat. Ha géles golyóstollat használsz és az íráskészséged is optimális, megoldod, de így is nehézkes az eligazodás: *De anyu, a matematika-, a magyar- és a tudományokfüzetem borítójára is pókemberes cédulát ragasztottál. Most hogy fogom őket megkülönböztetni?* Nincs annyiféle fiúsra tervezett cédula, mint ahány tantárgyad van, de ha gondolod, tehetünk a matekre egy hófehérkést vagy hamupipőkést. *Na ne!*

Az meg külön vizsgálódás tárgya, amíg kellő adat begyűjtésével és értelmezésével eldöntöd, melyik füzet milyen tantárgyhoz tartozik. Mert az is előfordulhat, hogy az egyik látszólag nyelvtanfüzet, de ha megfordítod, és hátulról kezded lapozgatni, kiderülhet, hogy mégsem, mert innen nézve mintha természetismeret lenne, sőt, ha kutatói munkádban igényes vagy, a füzet közepén rábukkanhatsz egy vallásóra ákombákomos jegyzeteire is. S ez már túlzottan sok korreláció ahhoz, hogy nyugodt lélekkel eldönthesd, milyen tantárgyat kellene feltüntetned a borítón a könnyebb eligazodás végett.

Fotó: Fortepan / Adományozó: Vargha Zsuzsa

Egy ideig tehát ilyeténképpen rendszereztem, több ízben is újraborítottam könyveket, füzeteket. A rendszer tartotta magát egy-két hétig. Fiam nagy pörölések közepette hibáztatott, hogy újfent itthon hagyta valamelyik füzetét az én hibámból, mert *te örökké rendezel, mint egy rendmániákus, s én meg miattad nem találok semmit.* Hátulsó rendekbe vonultam, hagytam. Azóta is minden félévben új ellenőrző könyvecskét vásárolunk, mert szőrén-szálán eltűnik. Ennek is megvan a maga előnye: amikor lapozgatom – mert *anya, ideje lenne aláírnod a jegyeimet –,* nem kell pityergősen szembesülnöm azzal, hová tűnt az a mosolygós, ártatlan és puha arcú kisfiú, aki az ellenőrző könyvecske első lapjára ragasztott, többéves fotóról rád tekint. Mert ugye, ha félévente ellenőrzőt cserélünk, akkor félévente fényképeződni is kell. Lemondhatsz tehát az emlékezésből eredő anyai elérzékenyülésről, hisz a fotó mindig az éppen aktuális látványt igazolja. Copfba köthető immár a fél éve növesztett sörény, amit eddig hajfixálóval, féldoboznyi géllel is nehezen lehetett szabályosra és fejresimulósra nyalni; most éppen igen furcsán megnyúlt az arca; no nézd csak már apus, pont olyan görbe és nagy orra lett, mint a nagyapjának, egyszóval éppen olyan, mint amiképpen a mindennapokban szembesülsz vele, leszámítva a mindennapi látvány megszokottsága ellenére is meglepő hirtelenségű átalakulásokat.

Nem beszélve arról, hogy az évente vagy félévente új élet- és tanulmányi szakaszt nyitó ellenőrző könyvecskék mindig a jelenben elismerhető tanulási szintet láttatják, kizárva minden viszonyítást korábbi teljesítményekhez. Nem lehet arra hivatkozni, hogy kedves, leépültél matematikából, vagy mi dolog ez, hogy a tavaly tízes voltál magyarból, most meg kilenc ötvenre töpörödtél. Az értékelő gondolkodásmódot tehát – objektív okok és körülmények miatt is – el kell vetnünk: engedjük a létező gyermekecskét önnön létében lenni. Időnként ilyen össz-szülői, beteges készтetésből akaratlanul is kibukik a kérdés, hogy ki kapott az osztályban jobb/rosszabb jegyet nálad, de ez a gyermeket határozottan idegesíti. *Anya, fogalmam sincs, nem fogom ilyesmivel terhelni az agyam. És egyáltalán kit érdekel, hogy ki hányast kapott? Te is leszokhatnál már erről a butaságról.* Tehát hiszünk abban, hogy ha nem ítélkezünk, méricskélünk, minősítünk, s nem számigáljuk a teljesítmények osztályzatban kifejezett értékét korábbi állapothoz, osztálytársak jegyeihez vagy tantervekben előírt követelmények mércéjéhez hasonlítgatva, akkor talán megadatik neki az a bizalom, az elismerésnek és elfogadásnak ama légköre, amely felkínál bármely lehetővé válást, s amelynek óvásában egy rossz iskolai teljesítmény ellenére is örülni lehet egy gonddal megalkotott viaszfigurának vagy agyagszobrocskának. S eme tapasztalattal már Heideggert is nyugodtabb lelkiismerettel olvashatjuk.

Egyszóval a tanulási körülmények és szokások – hiába volt íróasztal, kislámpa – sajátos ízlések szerint alakultak. Fiaim hol hason fekve, hol az ágyban ülve a térdükön írták meg a feladataikat, olyan is volt az írásuk, mint a macskakaparás. Hiába mondtam a nagynak, hogy az íráskép egyrészt az íráskészség szintjéről tanúskodik, másrészt lehet, hogy a tanárai nagy türelemmel kisilabizálják, de az igencsak idegtépő munka, ha a tanárnak úgy kell javítania, hogy először ki kell betűznie a kibetűzhetetlent, utána meg újra el kell olvasnia, hogy értse is, mit is akarsz írni. És hát a vizsgák nagy része is írásbeli, mi lesz akkor. Türelmesen meghallgatta, de időnként kihozta a füzetét, hogy *anyu, te annyi kézírást olvastál már, nézd meg kérlek, mit írtam ide?*

Az iskola: mumus vagy csali?

SIMÓ MELINDA

• Vannak kedves történeteid az iskoládról, és elmondod majd valakinek, aki készül belépni ebbe a világba? Kérdezted már meg, hogy miért nem szeret iskolába járni egy kamasz, és faggattad őt tovább, ha egy vállrándítás és „csak" volt a válasza?

Anthony de Mello így ír az *Ébredj tudatára!* című könyvében:

„Az apa elkiáltja magát: »Kelj fel, iskolába kell menned!« Jaime azt feleli: »Nem akarok iskolába menni.« »Miért nem?« – kérdi az apa. »Három okból: – válaszolja Jaime – először is, mert unalmas; másodszor, mert a gyerekek ugratnak engem; harmadszor pedig, mert utálom az iskolát.« Mire az apa: »Nos, mondok neked három okot, miért muszáj iskolába menned. Először is, mert ez a kötelességed; másodszor, mivel negyvenöt éves vagy; és harmadszor, mivel te vagy az iskolaigazgató.«"

A humorosságán túl ez a kis történet emlékeztet arra, hogy az iskola mint intézmény sokszereplős. Reménykedem, hogy egyszer majd a tanügy nálunk is visszanyeri/elnyeri kiemelkedően fontos helyét a jövő tervezésében, alakításában.

Hálás vagyok, ha arra gondolok, hogy már több mint harminc éve az iskolakezdés számomra ünnep. Ahogy a reggelek hűvösebbek lesznek, és a gólyák elhagyják a térséget, a fecskék meg nagy tanácskozásokat tartanak, engem valamiféle bizsergető vágyakozás tölt el az iskola iránt. Kisgyerekként a szertartásos füzetborítás és tolltartórendezés tartozott az előkészületekhez. Később iskolapszichológusként a tantermek, kabinetek csinosítgatása, előkészítése a diákok számára, a kollégákkal eltöltött nagy beszélgetések segítették a ráhangolódást.

Ugyanakkor tudom, hogy van egy másik tábor is, akik félnek az iskolakezdéstől, mert kudarcaik, félelmeik színterére kerülnek vissza.

Szándékom az, hogy az iskolakezdéssel kapcsolatos lelkesedésemmel kicsit megszelídítsem, kezelhető méretekkel ruházzam fel azt, amit a szaknyelv iskolafóbiának nevez.

A jelenlegi iskolarendszer a nulladik vagy beszoktató évvel kezdődik. Ezzel nagyon jó lehetőséget kapunk szülőként, diákként, pedagógusként, hogy az osztályozás terhe nélkül bevezessük az újoncokat a *rejtett tantervbe,* vagyis abba a hangulatba, szokásrendszerbe, amely az adott iskolára egyedien jellemző.

Nálunk a tanítók az első napokban körbevezetik a kicsiket az épületben. Rövid aligazgatóságom idején egyszer csak halk kopogást hallottam az irodám ajtaján, majd huszonnyolc cserfes kisdiák jött szétnézni, és úgy próbálták rögzíteni a sok új információt, hogy az igazgató néni a könyvtáros néni felett lakik. Én végigkérdeztem a neveiket, őszintén csodálva a kolléganőt azért, hogy a mini-energiabombákat képes elcsendesíteni néhány percig. Délután, hazafele menet az iskolával szemközti üzletben vásároltam épp, amikor egy kis hang megszólított: „Szia, könyvtáros néni... ma nem kérdezted meg az én nevemet."

„Szia, most elárulhatod" – válaszoltam én, majd elnézést kértem tőle a mulasztásért. A jelenetet végignéző, gyermekére büszke anyuka odajött bemutatkozni, felnőttekként tisztáztuk a státuszomat, és derűsen indult ki-ki a maga dolgára.

Ám vannak olyan szülők, akik saját szavuknak úgy akarnak érvényt szerezni a gyereküknél, hogy a tekintélyszemélyből veszélyest faragnak, az igazgatóból, tanárból, lelkészből egy olyan mumust, akit aztán nem megszólítani, hanem elkerülni érdemes, hiszen minden bizonnyal oka van annak, ha a szülő velük riogat.

Mondtad már a gyerekednek, hogy elmondom a tanító néninek? Hogy a lelkész kivágja a nyelvedet? Vagy pedagógusként fenyegetted a diákot azzal, hogy igazgató elé kerül?

Az iskolát kezdő gyerek fantáziája még nagyon élénk. Számára tényleg félelmetessé változik az, akivel fenyegetőzünk. Ezért az elriasztó történetek helyett meséljünk jó dolgokat nekik. Például, hogy a nagytata ott ismerte meg azt, aki azóta is barátja, vagy hogy régen gyalog jártunk iskolába, és oda- meg hazafele menet mennyi mókás dolog történt.

Az érzelmeink örvényjellegűek, magukba szippantják a hozzánk közel állókat. Ezért a szülőknek nagyon fontos lenne magukban tisztázni, hogy mit gondolnak az iskolakezdésről. Ha félnek vagy szoronganak attól, hogy új helyzet alakul ki a családban, akkor számíthatnak rá, hogy a gyereknek például egyszer csak elkezd fájni a hasa iskolába indulás előtt.

Emlékezetes számomra az a történet is, amikor az egyik kis nulladikostól nagy könnyeket ejtve búcsúzott el az anyukája. Szemtanúként figyeltem, ahogy a gyerek lelkes arca átváltozik aggódóvá. Ilyenkor kimondatlan kételyeik lesznek, vagyis ha a mamája ennyire nehezen viseli az elválást, akkor neki szabad-e örülni és kíváncsinak lenni, ezért érzelmileg lojálisan kezd el ő maga is viselkedni, azaz szorongani.

Ezzel szemben készülhetünk a tanévnyitóra úgy, mint az ünnepekre. Az ünnepvárásoknak rituáléi vannak. Szeptember első napjaiban érdemes odafigyelni arra, hogy a gyerek vakációs programját lassan átvegye az iskolai program, érdemes elsétálni az iskolához, megnézni a környéket, tanfelszerelést válogatni, iskolai ruhákat, mesélni neki arról, hogy természetes, ha kicsit izgul az újdonságok miatt.

Iskolai mesék

Avagy mi lenne, ha elmondanánk az igazat magunknak és gyermekeinknek?

CZIRE SZABOLCS

• A végéről tekinteni egy folyamatot időnként bölcs dolog. A munkánkat a nyugdíjazási ünnepségünkön elhangzó beszédek előrevetítésével vizionálni. A létértelem betöltését a halál tükrében fürkészni. Az iskolát az érettségi vagy egyetemi ballagás visszatekintésében értékelni.

Mindenki volt már ballagáson, ismeri az ott elhangzó beszédeket. Vagy inkább meséket? Közhelyekkel teletűzdelt meséket egy vágyott valóságról, ami évről évre távolabb kerül tőlünk. Szeretek ballagásra járni, mert szép meséket lehet ott hallani. Íme néhány ilyen mese, amiket az utóbbi években hallottam.

(tündér)Mese arról, hogy az iskolából munkahely következik

Sokáig igaz volt, ma egyre kevésbé. A lényege a következő. Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy Egyezmény, amely egyre inkább áthatotta a társadalmakat: ha oklevelet szerzel, kapsz egy munkahelyet, ahol ha azt teszed, amit elvárnak, akkor kapsz érte annyi pénzt, amiből megélsz, és ahonnan szépen majd nyugdíjba mehetsz.

Évezredeken át nem volt ismert a munkahely fogalma, de most egyszerre mindenki elhitte, hogy ez a haladás útja. Az emberek elhagyták hát addigi önfenntartó életmódjukat, és beiratkoztak. Itt aztán a bölcsességet tudásra, a tudást információra váltva végre az ember vele született kreativitását, önmegvalósító ösztönét vissza lehetett annyira metszeni, hogy egy adott részmunka elvégzésére alkalmassá váljon.

A munkahelyre alkalmassá butító indusztriális méretű közoktatás standardizált tananyaggal sorozatgyártású munkahelyekre sorozatgyártású embereket termelt. Bürokratikus rendszerrel bürokráciát működtetni tudókat. Az Egyezmény megélhetést szavatolt, de cserében mindenkit beállított a sorba. Nincs itt helye azoknak, akik gyorsabban vagy lassabban akarnak haladni, akik mást akarnak, netán másképp akarnak élni. A szenvedély tilos.

Ezreket csak a félelem eszközeivel lehet bent tartani a sorban. Vedd elő a füzetet, jegyzetelj, tanuld meg, mert közeleg a felmérő! Különben lesz majd haddelhadd, derékba tört élet, minden esélyből kiszorulás, azaz a nagy Egyezményből való kipottyanás! Igazuk van azoknak, akik szerint az iskola magán viseli az erőszakszervezetek jellemzőit.

Másfél évszázadon át talán mégis megérte, még ha mellékhatásként vissza is szorultak olyan tulajdonságok, emberi vonások, amelyekre az egyénnek és a társadalomnak különben nagy szüksége lett volna. Talán megérte, mert az Egyezmény többnyire beváltotta ígéretét.

Csakhogy mára megváltozott a helyzet. Egyre kevésbé következik az iskolából a munkahely, a munkahelyből a megélhetés. Egyre kevésbé van szükség szabványosított tudásra, de annál inkább kreativitásra, problémamegoldó képességre, rugalmasságra, érzelmi intelligenciára, szociális érzékre, kommunikációs készségre. Érett személyiségre.

Az iskola azonban továbbra is úgy tesz, mintha érvényben lenne az Egyezmény. Még mindig az indusztriális gazdasági logika szerint szerveződik, ahol is a piramis tetején levő (állami) főnökök megmondják a középfenntartóknak (tanárok), hogy a rendszer alján tárolt diákokkal mit kell tenni.

A diákokkal. És a szülőkkel. Hát éppen ez az! Általános bizalmatlanság lengi be falait: az iskola olyas valami, amit velünk csinálnak. Nem a miénk, hanem valami, ami velünk, gyermekeinkkel történik. Szülőbizottsági elnökként gyakran szembesültem azzal, hogy a szülők nem értik: az iskola az, amit mi együtt csinálunk. Vagy épp, hogy jól értik...

(varázs)Mese arról, hogy valahol valakik tudják, mit kell tudnod

Valakik, akik nem láttak játszani minket kisgyerekkorunkban, akik nem kérdeztek meg minket, hogy mi érdekel, milyen a személyiségünk, milyen életet szeretnénk élni, egy távoli irodában ülve tudni vélik, hogy mit kell (mind)nyájunknak tudni. Honnan tudják? Talán onnan, hogy valamikor nekik is megmondta valaki, aki úgyszintén egy irodában ült. Akinek szintén megmondták...

A terv egyszerű: adva van egy tanterv (miniszterenként változó), egy költségvetés (mindig szűkös), egy tanári kar (mindig túlterhelt) és egy elképzelt jövő (múltat idéző). Tessék kihozni a diákokból, amit lehet! Pontosabban: tessék betenni a diákokba, amit lehet!

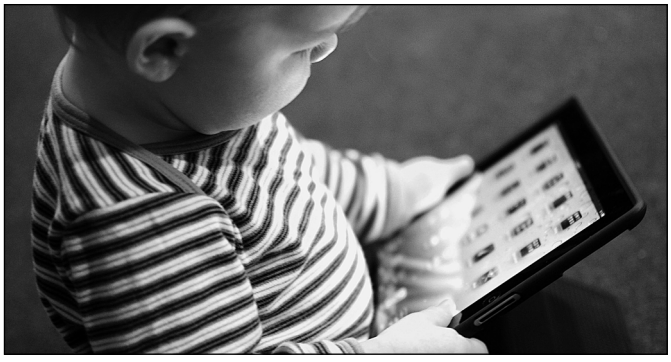
Mindez a tanárokat hozza a legnehezebb helyzetbe, legalább két okból. Az egyik, hogy a tömegközoktatás logikájában a katedra úgy találkozik a „munkaerőpiaci hatékonysággal", ha a tanár hetente akár több száz diákkal dolgozik. Túlélése úgy könnyebb, ha a diákok személye helyett a tantárgyra figyel. Ha rutinos, egy idő után már alig veszi észre, kik ülnek vele szemben. Pedig amikor tanárnak ment, a nevelésről álmodott. A legtöbb tanár, akit megismertem, nagyszerű ember, tényleges hivatástudattal lépett a tanári pályára. Aztán a legtöbbjük azon kapja magát, hogy fuldoklik a rendszerben, és olyan tanári szerepet kénytelen eljátszani, ami ellen pályaválasztásakor tiltakozott. A másik, hogy lényegében arról kell beszélnie, amiről senki nem kérdezte. A tanulás alapja a kíváncsiság, az érdeklődés. Csak meg kell nézni, hogyan tanul egy kisgyerek. De mi legyen, ha azt kell tanítania, ami iránt diákja nem érez szenvedélyt? Két lehetősége van. Találja meg a módját, hogy érdekessé tegye, keltse fel a megismerés vágyát. Vagy fegyelmezési eszközökkel, félelemmel kényszerítse. Az előbbi időigényes, nehezebb. Az utóbbi könnyebb, a rendszer is ebben segíti. Méghogy szörnyeteg? Ezek a diákok hálátlan kis párák!

Nem lehet hát azon csodálkozni, hogy kevés tanárban tudatosul megváltozott szakmai szerepe. Az indusztriális iskola diákjai sorra elballagtak, és most screenagerek, az információs társadalomba beleszületett, digitális bennszülöttek ülnek a padokban. Valamikor a tanár egy személyben egyesítette magában mindazt, ami a tudáshoz való hozzáférést jelentette: ő maga volt a tudás hordozója, kijelentője, könyvekben őrzője. Ő maga képviselte azt a környezetet, amelyben a tudás elsajátítása és a személyi változás bekövetkezett. Ő tudta elmondani, hogy valami hogyan és miért működik. Mi, idősebbek, még mind emlékszünk ilyen tanárokra. De ma olyan diákok ülnek a padokban, akik pontosan tudják, hogy mindazt, amit a tanárok ismeretanyagként közvetíteni tudnak, azt a világhálón könnyedén megtalálják. Még a kötelező olvasmányok kivonatát is. Sőt a tanár életét is. Ma az tanár, aki értékeli a diákjában a többre hivatott embert és becsüli önmagát, nem ismeretet közöl, hanem a tudás iránti vágyat ébreszti fel, és társul szegődik a megismerés kalandjában. Nem zsákot tölt, hanem fáklyát gyújt. Nem az internetet helyettesíti, hanem az emberi kapcsolat által formál.

Ha valahol valakik tudni vélik, hogy mit kell tudnunk, és ezt az oktatási rendszer következetesen érvényesíti, akkor a ballagás talán annak az ünnepe, hogy végre többé senki nem mondja meg, hogy mit kell tudni és tenni. És akit 12 éven át erre kondicionáltak? Arra, hogy napról napra, hétről hétre, felmérőtől felmérőig, feleléstől szimulálásig éljen? Egyik mesterségesen keltett stressztől a másikig? Vajon most mit kezd magával az, akinek 18 éves koráig folyamatosan meghatározták, hogy miről gondolkozzon, mit tanuljon? (Az egyetemmel ez csak pár évig nyújtható ki!) Sok belvárosi elit magyar iskolából kikerült eminens tanulót láttam, akiknek évek sem voltak elegek ahhoz, hogy a középiskola után magukhoz térjenek: „Eddig mindig megmondták, hogy mit tegyek!" A hozott tudáskészlet keveset segített.

(rém)Mese arról, hogy a tudás útja göröngyös

Születésünktől megismerő, tanuló lények vagyunk. Túlméretezett agyunk mint szivacs szívja magába a tudást. Természetes módon két okra visszavezethetően tanulunk meg valamit: azért, mert szükségünk van rá, vagy mert érdekel, azaz szeretjük. De mi történik akkor, ha nem szeretjük, és a szükségérzet mesterségesen keltett? Például azért kell tudni, mert lesz egy vizsga. Akkor a tanulás félelemmel és fájdalomérzettel kapcsolódik össze. Ehhez tegyük hozzá az iskolai oktatás másik nagy komponensét: az időtényezőt. Valamit nem akkor és ott kell megtanulni, hanem cseppenként

adagolva, időben elhúzva hosszú évekre. Bizonyos tárgyakat 12 évre, azaz 24 szemeszterre osztva oktatnak! Üzenet: a tanulás nem csak fájdalmas, de roppant időigényes tevékenység. Ráadásul veszteséges: 12 évnyi „tanulás" után, ha az érettségi még sikerül is úgy ahogy, pár év múlva alig emlékszünk valamire a tanultakból. És most nem feltétlenül egy elvontabb fizikai képletről vagy bonyolultabb matematikai számításról beszélünk, hanem olyan alapvető tudásról, mint az írás és olvasás vagy a nyelvtudás. Újra és újra rémisztő statisztikák látnak napvilágot arról, hogy növekszik fiataljaink között a funkcionális írástudatlanság, miközben a szegény szülő minden egyes reggel becsomagolta a szendvicset, és mindent kifizetett, amit csak kért az iskola. Tanítsd meg gyermekedet félelem nélkül, őszintén írni, és egy életre fontos eszközt

adtál a kezébe, radnótisan fegyvert s szerszámot! Vagy írass vele unalmas összefoglalókat arról, hogy mások mit írtak, karmoltass céltalan házifeladatokat, és egy életre kiragadod kezéből a tollat!

Ha a mese arról szól, hogy a tudás útja göröngyös, azaz fájdalmas, időigényes és veszteséges tevékenység, kiben marad meg az életre szóló tudásvágy? Lehet, hogy az iskola és a tudásvágy ellentétes fogalmak? Minél több az egyikből, annál kevesebb a másikból?

Márpedig tudásvágy nélkül élni nem érdemes. Csakhogy félreértés ne legyen: a tanulás nem olyasmi, amit veled csinálnak, hanem amit te önként választva csinálsz magaddal.

Ma gyakorlatilag minden tudás billentyűnyi távolságra van tőlünk. Ilyen lehetősége sosem volt még embernek a földön. És jobbnál jobb módszerek a tanulás megtanulására. Ott van például Josh Kaufman módszere, amellyel szinte bármi megtanulható egy hónap alatt, napi húszperces ráfordítással. Szinte bármi!

De először ki kell gyógyulnunk ebből a göröngyös meséből, hogy meggyőződhessünk: a tanulás élvezetes, gyors és életre szóló tevékenység.

(tréfás)Mese arról, hogy most kezdődik a nagybetűs Élet

Minekutána már tudjuk, hogy az iskola az életre készít fel, aligha csodálkozhatunk azon, hogy az Élet a ballagással veszi kezdetét. Tizennyolc éves újszülöttekkel. Csak el ne vétsük ezt a fontos ünnepi momentumot, különben továbbra is azt fogjuk hinni, hogy az élet valahol és valamikor máskor lesz!

De hát hogyan is véthetnénk el ekkora ünneplés közepette? Ma már nemcsak ballagnak a végzősök az 1780-as évek selmecbányai erdészeti és bányászati akadémia hagyományaira visszavezethető szokással, hanem szalagavatóznak és báloznak is. Hogy az i-n elég nyomatékos legyen a pont, és a Kelet–Nyugat egyensúlya is megmaradjon. Ma nemcsak *Ballag már a vén diák*, nemcsak *Elmegyek, elmegyek*, de *Most múlik pontosan*. Mert kezdődik az Élet.

Nem szeretek ballagásra járni. Mert többnyire hamis meséket hallani. És jövőre be kell újra íratnom a lányaimat, és nincs reális alternatíva. De legyen a rendszer olyan, amilyen, szóljanak a mesék arról, amiről, gyermekeink szeme reménnyel telve csillog. És ebben a pillanatban ez a legfontosabb. Bízzunk abban, hogy ők megtalálják, amit mi nem tudunk megmutatni.

Évkezdéseim (A tanár is készül!?)

Hosszú tanári pályafutásom alatt többféleképpen éltem meg egy-egy új tanév kezdetét.

A fiatal, kezdő tanár izgalma talán nagyobb, mint az első osztályba lépő kisdiáké. Ismeretlenek a leendő tantestület tagjai, az igazgató, annak embersége vagy esetleg rideg viszonyulása, túlzott szigora... Persze, az is nagyon fontos, hogy milyen korú és milyen képességű gyerekek tanítása vár a kezdő, tapasztalatlan tanárra. Mindezeken az izgalmakon átsegíti a szakmája és főleg a gyerekek szeretete. Alapos tudása biztonságot ad, és egyéni módszerei egy-két év alatt kialakulnak. A gyerekek szeméből azonnal látható, hogy jó úton indult-e el, így kell-e viszonyulni hozzájuk.

Alkalmam volt több iskolában megélni az évkezdés izgalmait. Igazi élményt azonban már nyugdíjas tanárként kaptam az egyházi iskolákban.

A János Zsigmond Unitárius Kollégium-beli évkezdésre mai napig meghatottan emlékszem. Nem az udvaron, hanem a templom áhítatos csendjében gondoltuk át, milyen is lesz az új tanév. Szülők, gyerekek, tanítók, tanárok együtt imádkozhattunk: segítséget, erőt, kitartást kérve gyönyörű közös munkánkhoz.

Azonban a tanárnak nem ekkor kezdődik a felkészülés az adott tanévre.

Jól tudta ezt szép emlékű dr. Szabó Árpád püspök.

Minden év szeptember elején találkozóra hívta a teljes tantestületet. Itt egyenként mindenki bemutatkozott, elmondta, milyen gondolatok, szándékok vezérlik, mikor egyházi iskolában fog tanítani, illetve azt is, miért választotta ezt az iskolát.

Ezután a püspök úr ismertette az egyház elvárásait: emberségre, baráti viszonyulásra, következetességre kérte a tanítókat, tanárokat, ahhoz hogy ezeket az erényeket átadhassák a diákjaiknak is. Meggyőződése, hogy jól felkészült, nagy tudású embereket csak így lehet nevelni. Mit ér az a tudás, amelyhez nem társulnak emberi erények?

Mindannyian meghatottan, lelkileg gazdagabban léptünk ki a tanácsteremből, és meggyőződésem, hogy abban az évben mind arra törekedtünk, hogy megbízható tudású és jó embereket neveljünk.

PÉTERFFY ENIKŐ

Homo sacra res homini

Mindenkiben megbecsülni az emberi méltóságot

LAKATOS SÁNDOR

• Az 1993-tól újralapított székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium az elmúlt évtizedek során fokozatosan fejlődött, és igyekszik ma is felnőni a kommunizmus előtti történelmi korok méltóságához. Az oktatási ciklusok engedélyeztetésével, az ingatlantulajdon adminisztrációjának átvételével és egy önálló, szakképzett tanári kar kiépítésével, közel két évtizedes folyamattal sikerült helyreállítani a pótolhatatlant, amit 1948-ban a kommunista hatalom egyetlen tollvonással megtört, és negyvenöt évre elnémított.

Az iskolák újraszervezésének hosszas és rögös folyamatában sokan segítették egyházunkat, bíztak az újrakezdés távlati sikerében, és tették ezt legtöbbször különleges elismerés vagy kitüntetés nélkül.

Egy nagykorúsodó iskolai intézménynek a növekedés felé megtett útja a nyugalomba vonuló tanárain és a véndiákjain keresztül tükröződik a legjobban. Nem véletlen, hogy az iskolai évzárók és a ballagás sajátos mozzanata az, amikor a végzősökkel együtt nyugalomba vonuló tanárkollégákat méltatunk és búcsúztatunk.

Idén két nagyszerű pedagógustól köszönt el a múzsák és erények székelykeresztúri otthona. Nyugdíjba vonulásuk alkalmával köszönetet mondtunk negyvenhárom évtizedes pedagógusi munkájukért, iskolánk ügyéhez való példa értékű ragaszkodásukért. Munkaközösségünk nevében a ballagás, illetve az iskolai évzáró alkalmával Varró Margit igazgató díszoklevelet nyújtott át Kovács Ákos kémia és fizika szakos tanár és tanfelügyelőnek, valamint Gagyi Dénes matematika szakos tanárnak.

Kívánunk az ünnepelteknek hosszú, áldásokban gazdag nyugdíjas éveket.

Gagyi Dénes

1952-ben született Alsóboldogfalván. Általános iskolai tanulmányait Alsóboldogfalván, majd Újszékelyen végezte. 1967-től az akkori Székelykeresztúri Elméleti Líceumban tanult. 1971-ben, érettségi után a marosvásárhelyi Pedagógiai Főiskola matematika–fizika szakára felvételizett, ahol 1974-ben államvizsgázott.

Pedagógusi munkáját a kissolymosi általános iskolában kezdte meg. A Bukarest mellett teljesített katonai szolgálat után a kissolymosi általános iskola igazgatói feladataival bízták meg. 1980-tól a székelykeresztúri 4-es számú Általános Iskola (az unitárius gimnázium régi épületében működő általános iskola) matematikatanára volt. 1982-től kinevezték a 4-es számú Általános Iskola pionírszervezete egységparancsnokának, azaz aligazgatónak. 1990-ben a 4-es számú Általános Iskolát bekebelezte az Orbán Balázs Gimnázium, így 2005-ig az Orbán Balázs Gimnázium V–VIII. osztályában tanított matematikát. 2005-ben nyert áthelyezést a BMUG-ba, ahol matematikát és fizikát tanított nyugdíjazásig. Gagyi Dénes tanárt munkatársai unitárius egyházához ragaszkodó, szelíd szavú, segítőkész emberként ismerik.

Kovács Ákos

1952-ben született a Kolozsvár melletti Kisbácsban katolikus szülők gyerekeként. A szülőfaluban elvégzett általános iskola után a kolozsvári Farkas utcai matematika–fizika profilú líceumban tanult (ma Báthory István Elméleti Líceum), ahol 1971-ben érettségizett. Kedvenc tantárgyai a matematika, a magyar nyelv és irodalom voltak. Egyetemi tanulmányait a Nagybányai Pedagógiai Főiskolán kezdte, és a kolozsvári BBTE fizika–kémia szakán folytatta. Pedagógusi munkáját Csíkszeredában és a csík-

somlyói iskolában kezdte. Kihelyezéséig Hargita megyében nem járt, később azonban itt talált otthonra, és itt alapított családot.

1974-től a csíksomlyói általános iskolában és az Octavian Goga Elméleti Líceumban tanított. 1978–2005 között a székelykeresztúri Ipari Líceumban, majd az Orbán Balázs Elméleti Líceumban dolgozott. 2003–2017 között a BMUG kémia–fizika szakos tanára volt. Fekete János igazgató-tanár elmondása szerint Kovács Ákos volt az újraalakult gimnázium első hivatalosan alkalmazott tanára. 2002–2017 között a Hargita Megyei Tanfelügyelőségen tanfelügyelőként működött. Kovács Ákos munkaközösségünk jó kedélyű, segítőkész, munkatársa volt.

HITFORRÁS

Tettekké érő áldás

RÁCZ NORBERT ZSOLT

Kétségtelen, hogy a 90. zsoltár minden idők vallásos irodalmának egyik legértékesebb darabja, amely – a viszonylagos rövidsége ellenére – olyan mélységét ragadja meg az emberi létezésnek, amelyre igen kevés más mű képes. Az őszi hálaadás ünnepéről szóló írásom gondolati alapját e zsoltárnak két záróverse képezi, mert úgy vélem, hogy e néhány sor egymáshoz való viszonya hordozza e nap mondanivalójának a kulcsát. Az e zárósorokban megfogalmazódó első kérés az áldásra vonatkozik, amely, mint egy fénypalást ragyogja körül az Atya közelségében járó ember létét. Hitünk szerint az áldás úgy árad szét az emberi lét felett, mint a nyári verőfény a tájon. Mindent betölt, mindent fényessé tesz, mindenhová beszűrődik. Ám annak befogadása nem gépies módon történik, hanem ugyanúgy, ahogy a növények testében a fény életet adó nedűvé, táplálékká érik, az emberben is, bennünk is a mi odafigyelésünk, az áldás befogadásának a tudatos tapasztalata dagasztja azt létélelemmé. Az áldás egyetemesen körülölel, de annak igazi íze csak akkor nyilvánul meg, ha az ember oda is figyel arra. A napraforgó, amely virágkelyhét az ég felé fordítja, jelképe az Isten közelségében élő embernek, aki kitárt karokkal, hálát adva fogadja be az áldást. Ez a megajándékozott állapot formálja át a vallásos ember életét, amelynek valódi kisugárzása van. Isten jóra, igazra, szépre indító áldássugarai válnak láthatóvá a ténylegesen vallásos ember életében, az Ő méltósága lesz tapasztalható mindenben, amit a hívő ember cselekszik. A mi hálaadási ünnepünknek is ez az első lényeges mozzanata: az áldásnak a szakadatlan hullása, amely az isteni akaratnak tulajdonít minden lényeges ajándékot az életben. Fény nélkül a növények mind elpusztulnának, megtapasztalt áldás nélkül az emberi lét nem pusztul el, de csökevényessé, üressé, kibillentté válik. Az élet teljessé válásának egyik első lépcsőfoka annak a felismerése, hogy mindenünk Isten jóvoltából a miénk. Ez alázatot, csodálatot, hálát és Istenhez való kötődést szül. Az ember immár nem egy hideg világban elszigetelt röpke jelenség, amely élete végén úgy válik semmivé, mint a nap melegének hatására a hó, hanem a világmindenség létével összefonódott, Isten akaratával harmóniában élő valóság.

> *„Legyenek láthatóvá tetteid szolgáidon, és méltóságod fiaikon! Legyen velünk Istenünknek, az Úrnak jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!”* (Zsolt 90,16–17)

Ám – vallja a zsoltáríró – ez még nem minden! Az áldás folyamatos jelenléte nemcsak puszta csodálatra, hanem munkára kell ösztönözze az embert. A passzív öröm nem jelent teljességet. Ennek ki kell egészülnie az emberi oldalról jövő cselekedetekkel. Az emberi életben kell láthatóvá váljanak Isten tettei és méltósága. Az áldás által megnyilvánuló isteni akarat elfogadása, ezzel összhangban

levő tettek és élet viselésére kell buzdítsák az embert. Ezért ismétli meg a szerző a zsoltár zárómondatát: „Kezeink munkáját tedd maradandóvá!” Ebben az esetben a maradandóság nem is föltétlenül az időtállóságra vonatkozik. Talán nem azért könyörög a zsoltáríró, hogy amit teszünk, ismert legyen évszázadok múlva is, hanem sokkal inkább azért, hogy az életünk legyen minőségi. Olyan tettek fűződjenek a nevünkhöz, amelyek az isteni akarattal összhangban a jónak, igaznak és szépnek hármasságát árasztják maguk körül.

Ez a mi speciálisan unitárius ünnepünk, az őszi hálaadás hordozza mindezeket az elemeket. Sajátossága abban rejlik, hogy nemcsak a keresztény tanítás valamelyik pillanatának mondanivalóját emeli az ünneplő figyelmének látókörébe, hanem egy egyetemes tapasztalatot emel ki. Mi, akik szeptember utolsó vasárnapján úrvacsorát veszünk magunkhoz, kérjük, hogy Isten áldása hulljon gazdagon életünkre, ám ugyanakkor legyünk képesek annak befogadására, ami létünket az Ő akaratával összhangba hozza. Az ebből fakadó tetteink pedig olyanok legyenek, amelyek az áldást tovaszórják mások életére is. Köszönjük meg Atyánk ajándékait, amelyek nélkül létünk értelmetlenné válna, s kérjünk erőt, hogy az Ő akarata vezérelje cselekedeteinket!

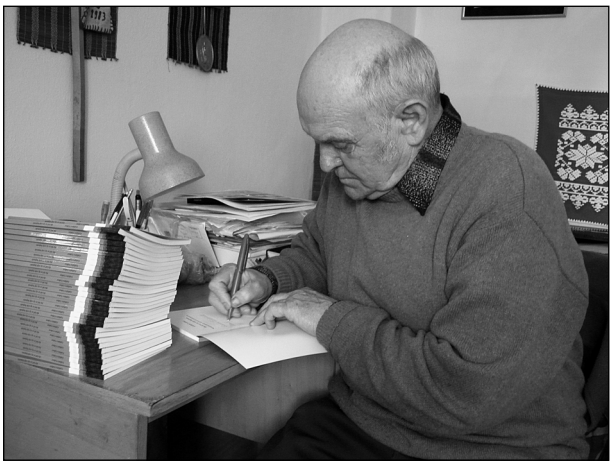
Egy unitárius néptanító életpályája

Gálfalvi Gábor alsóboldogfalvi néptanítóval, néprajzi gyűjtővel és közíróval beszélget Szente B. Levente.

• Ha a kezdetekre kellene emlékezni, mit emelne ki?

Először is meg kell említenem, hogy értelmiségi családban születtem 1938. július 14-én Székelyudvarhelyen. De mivel apai nagyapám Nagykadácsban volt kántortanító, gyermekkorom nagyrészt abban a faluban töltöttem. Meg talán az írás-olvasás iránti vonzalmat a génjeimben hordozom. Elég csak ha azt említem, hogy az egykori PEN klub elnöke Gálfalvi Zsolt irodalomkritikus, meg az öccse, Gálfalvi György, aki a Látó folyóirat főszerkesztőjeként ment nyugdíjba, unokatestvéreim. Ma mindketten Marosvásárhelyen élik nyugdíjaséveiket.

Már elemista koromban az akkor órarendbe iktatott fogalmazási órákon a legszebb írás a megadott témával kapcsolatosan az enyém volt, amiért a nemrég – közel a 100. évében elhunyt tanítóm, Lukácsi Domokos külön dicséretben részesített. Életének utolsó éveiben rendszeresen felkerestem székelyudvarhelyi lakásán, s egy alkalommal eszébe jutott, amikor a fogalmazás témája az volt, hogy mi szeretnék lenni, ha nagy leszek, én azt írtam, legalább olyan jó tanító, mint nagyapám volt! Hála Istennek, az akkor megfogalmazottak valóra váltak, így a székelykeresztúri tanítóképzőben 1955-ben, 17 évesen már tanítói oklevelet szereztem. Példaképem Gárdonyi Géza volt, aki nem a ruha milyenségéért osztogatta a jegyeket, és élete összeforrt a szegény falusi emberek életével. Az ehhez hasonló tanítókat néptanítóknak nevezik, és én bátran ki merem jelenteni: az 51 évi tanítóskodásom alatt néptanító voltam. Köztük éltem, velük örültem, ha volt rá okunk, és velük búsultam, ha a sors úgy hozta. Legnagyobb örömömre egyik unokám jelenleg a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkarán másodéves doktorandusz, de már a Helikon folyóiratnak felkérésre bedolgozik. Az újonnan megjelenő könyvekhez fülszövegeket, kritikákat ír, és költőkkel, írókkal készít interjúkat, amelyeket más lapok is, mint a Látó, a békéscsabai Bárka és a debreceni Alföld is közöl. Ez nekem mint nagyapának, nagy elégtétel, mert mire lehetnék büszkébb, mint

arra, hogy unokám, ifj. Benke András továbbviszi az írói tevékenységet.

• Hogyan emlékszik pedagógusi pályafutására?

51 évet töltöttem el a katedrán, és ez idő alatt az iskolai anyakönyvben nyilvántartottak szerint csak Alsóboldogfalván, ahol 47 évet tanítottam, 447 gyermeket vezettem be a betűk és számok világába. Bár ez idő alatt több jobban fizetett állást ajánlottak fel számomra, mert lehettem volna rajoni pionírosztályfőnök, néptanácsi titkár, de néptanácsi alelnöki beosztást is felkínáltak nekem, a világon semmiért nem cseréltem volna fel az általam választott hivatásomat. Bár tisztában voltam azzal, hogy a tanítónak, ha jól dolgozik is, csak sok dicséretben lehet része, de anyagi juttatásban nem.

• Hogyan hangolódott össze a pedagógusi munka a néprajzi és szépirodalmi munkásságával?

A faluban való letelepedésem után azonnal felismertem a néprajzi kutatás fontosságát, de nemcsak felismertem, hanem alaposan neki is fogtam a kutatómunkának. Ennek során a Magyar Néprajzi Múzeum 9 néprajzi dolgozatomat, a Kriza János Néprajzi Társaság 7 néprajzi munkámat díjazta, és tagjai közé fogadott. A falu 700 éves fennállása óta én írtam meg a falu monográfiáját alapos kutatómunka után, amelynek címe *Mélyre nyúló gyökerek.* Talán ez volt első nyomtatásban megjelent könyvem. Eztkövette a *Székelykeresztúr környéki lakodalmas költészet* c. kiadványom. Kérdésére válaszolva, az csak természetes, hogy ezen kiadványok kiegészítették az oktatói-nevelői munkámat. Elcsodálkoztam azon, hogy én, idetelepedett tanító, olyan, a falu történetével kapcsolatos információkkal láttam el nem csak a tanulóimat, de a szüleiket is, amikről addig nem tudtak, nem tudhattak, mert előttem ezzel nem foglalkozott, sajnos, egyetlen itt élt értelmiségi sem. Ezért a fiatalabb nemzedékek közül egyesek még a dűlőneveket sem ismerték.

• Többkötetes, egyben többszörösen is kitüntetett szerző...

A néprajzi írásaim mellett rendszeresen közöltem már fiatal tanítóként az akkori napilapokban, folyóiratokban, mint pl. az *Előre*, *Vörös Zászló*, *Művelődés* folyóirat, *Falvak Dolgozó Népe*, *Tanügyi Újság*, *Hargita*, majd a rendszerváltás után a *Hargita Népe* (itt a legtöbbet), *Udvarhelyi Híradó*, *Örökségünk*, *Unitárius Közlöny*, *Harangszó*, *Hargita Kalendárium*, *Udvarhelyi Híradó Kalendárium*, de rendszere-

sen jelentek meg írásaim a Magyarországon megjelenő *Átalvető* negyedévi folyóiratban is. Hosszú pályafutásom során közel ezer kulturális, pedagógiai, néprajzi, történelmi, szociográfiai írásom látott napvilágot. 2009-ben a *Hargita Népe* szerkesztősége által meghirdetett pályázaton a riportírás kategóriában *Lujza* című írásommal a legjobb helyezést értem el.

Eddig megjelent köteteim: *Arcán érezte a vérmedve leheletét, Gyermeknevelés a családban, Kegyelemkenyéren, Székelykeresztúr és környéke vadászatának múltja és jelene, Székelyföldi vadászkalandok, Ha kél az ég szép hajnala* (néprajzi gyűjtések és helyismereti tanulmányok), társszerzőként pedig *Csípős túrót vegyenek* (hagyományos gyermekjátékok), *Turulmadaras emlékművel a Partiumban és Erdélyben*, Keszeg Vilmos *Egy hír' adás a késő maradékhoz* (toronygombfeliratok) című könyvének is társszerkesztője vagyok, és adatközlő voltam a Sánta Attila által szerkesztett *Székely szótár*nak.

A díjakkal kapcsolatosan megemlítem a Magyar Kultúra Lovagja címet és a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége által adományozott Ezüstgyopár életműdíjat.

• Novelláiban az ember és természet harmóniája van jelen. Ezek fiktív vagy valós, hús-vér emberek történetei?

Az írás iránti kényszer mindig bennem élt. Eddig megjelent köteteim mellett 2004-ben írtam egy *Magyar–cigány szótár*t is, mivel az évek folyamán cigány tanulóimtól megtanultam a nyelvüket, így közelebb kerültem mind a tanulóimhoz, mind a szüleikhez, ezáltal elnyertem bizalmukat. Ki merem jelenteni, hogy a kezem alól a hosszú évek során egyetlen analfabéta cigány gyermek sem került ki, amiért mai napig köszönetet kapok tőlük. E szótárból az anyaországi író, Ilia Mihály is kért egy példányt, hogy megismerhesse a romungro nyelvet, Gálfalvi György öcsém által ezt el is juttattam neki. Három novellaskötetemben is, melyek a Pallas-Akadémia meg az Erdélyi Gondolat kiadásában jelentek meg, az ember és természet harmóniája, szellemisége munkálkodik bennük. Egy részük valós történeteket tár az olvasó elé, mások kitalációk. Több éven át jártam a Hargitát, meg a Hargita-alji dombos területeket, de többet vadásztam tollal meg notesszal, mint fegyverrel a kezemben. A vadászatban elsősorban a természet szépségét, az egészséges kikapcsolódást, a szórakozást kerestem. A vadászkönyveimen keresztül tudatosítani akarom az emberekben, hogy amikor a természet ura a Föld urává tette az embert, azért tette, hogy az ember igazságosan uralkodjék a rábízott állatvilág felett. Ne éljen vissza hatalmával, észszerűen bánjék az életeket kioltó fegyverrel. Mindezekért 1999 decemberében a Magyar Vadászati Védegylet vadászírói oklevéllel jutalmazott. Bár nem azért dolgoztam egyszerre több síkon is, mert közben nemcsak tanító, de a falu kultúrigazgatója is voltam 37 éven át, hogy kitüntessenek, de azért tüntettek ki, mert dolgoztam a népemért, amelyből vétettem, s a mai napig azt teszem. Mai napig részt vállalok előrehaladott korom ellenére is a falu – mely 47 éve befogadott – kulturális-nevelő tevékenységében. Főszerkesztője vagyok a helyi egyesületünk keretében létrehozott *Székelykapu* című folyóiratnak, de minden egyes kulturális rendezvény szervezésében részt veszek, legyen az gyermekszínjátszó fesztivál, falutalálkozó vagy népművészeti kiállítás. Az ilyen irányú tevékenységet mindaddig folytatni akarom, ameddig a Mindenható erőt és egészséget ad ehhez.

• Min dolgozik jelenleg?

Nemrég fejeztem be Kadács minimonográfiájának megírását, és nekifogtam a régi cigánymesék gyűjtésének. Ezek azért érdekesek, mert nagyon eltérőek a más nyelvű népköltészetek meséitől. Itt a mesekonklúziók „fejre vannak állítva", mindig a rossz győzedelmeskedik a jó fölött. Ez amolyan Rózsa Sándor-i cselekedetekhez hasonló fordulat, mivel a régi időkben nemcsak lenézett embereknek számítottak, de sokat üldözték őket. Nehéz volt az életük, s a fennmaradásukért igen sokszor vétenünk kellett az egészséges morál ellen. A balladáikban megjelennek az átkok és jóslások. Az eddig fellelhető legtipikusabb, még ma is élő népballadájuk a *Sapeskigyili* (A kígyó balladája). Szóval ma is érdemes még kutatni.

De rövidesen az Udvarhelyszék Kulturális Egyesület gondozásában megjelenik egy másik könyvem is, amelyben a kiveszett és kiveszőfélben levő falusi, illetve népi mesterségekről írok (téglavetés, kútásás, ráfos szekér készítése).

• Hetvenkilenc éves, hogy bírja e sokrétű tevékenységet?

A tanítói hivatás a legszebb, mert a tanulóim pozitív kisugárzása megölte az öregedés bacilusait, így hála Istennek még mindig szolgálom – erőmhöz képest – a faluközösséget.

• Mit üzen az Olvasóknak?

Mint idős néptanító, kultúresztéta, közíró, tiszta szívemből üzenem az olvasóknak, a számítógépek helyett látogassanak el többször könyvtárakba, mert a nyomtatott könyvek olvasása több örömmel töltheti el lényünkek.

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár: dr. Ferenczi Enikő 0740 063 767
Marosvásárhely: Pavelka Attila 0746 234 917
Sepsiszentgyörgy: Buzogány Csoma Csilla 0742 512 574
Székelyudvarhely: Katona Dénes 0266 213 100

Konfirmandusok legendás mozgótábora

MOLNÁR IMOLA

• A legenda (lat. olvasandó, olvasásra szánt) általában egy vallási tárgyú kisepikai műfaj, amelynek témája valamely vallásilag fontos személy, hely vagy időszak. A legenda hagyományos egyházi műfaja három jellemzőnek tesz eleget: nevelő célzatú, megörökíti az élet eseményeit, és bizonyítékul szolgál a csodákra.

S hogy e műfaji meghatározásnak mi köze is van a konfirmandusok mozgótáborához?

Röviden: amikor 118 konfirmált unitárius fiatal és 9 felnőtt együtt táborozik 7 napon át, július 10–16. között, és közben két nagy és egy kisebb autóbusszal Kolozsvártól Nagyajtáig jut el, akkor igazi legenda születik. A „krónikás" nem allegorikusan érti mindezt – kérem, a kedves Olvasó se úgy értse! – mert a párhuzam nem csupán stilisztikai eszköz; megtörtént eseményeken alapul e feljegyzés.

Legendánk főhősei megannyi településről érkeztek július 10-én, a kora délutáni órákban Kolozsvárra, s minekutána elfoglalták szálláshelyeiket, elkezdődött a közös program: útvonalterv és tevékenységek ismertetése, táborvezetők bemutatása, mindenféle fontos tudnivaló megbeszélése. Ezt követően a táborlakók megismerkedhettek a belvárosi unitárius templom, illetve a János Zsigmond Unitárius Kollégium épületével és történetével, ezután pedig 15 fős csoportokra oszlottak és egy-egy táborvezetővel beszélgethettek arról, hogy milyen érzésekkel, elvárásokkal érkeztek, mire számítanak. Az estét játékokkal, sporttal, filmnézéssel, kézműveskedéssel tölthették, és végül közös énekléssel zárult a legelső nap. Megható, ahogy egyre több és több hang kezd egybeolvadni, és lenyűgöző, ahogyan ennyi fiatal együtt tud énekelni. Az ember azt gondolná, hogy szépen elcsendesedik a lelkük, és szempillantás alatt álomba szenderülnek. De, mint annyiszor, az ember most is téved. A meghatót csend hamar elillan, és az első éjszaka álma sosem jön könnyen. Nem is csoda, a hősök nem zuhannak krumpliszsák módjára a fekhelyükre... ismerkednek környezetükkel és társaikkal, felfedeznek, határokat feszegetnek, megbeszélik dolgaikat, kielemeznek és terveznek, felkészülnek, sajnálják alvásra vesztegetni az időt, amikor különleges dolgoknak néznek elébe; s bár minket, táborvezetőket feladatunk és kötelességünk a csitításukra szólít, mégis ott van bennünk a megértés, hogy az életükben egyetlenegyszer megadatott, megismételhetetlen alkalmat talán nem is szabad elvesztegetni.

A második napot Kolozsváron töltöttük. Reggeli és torna után az áhítaton az ároni áldás (4Móz 6,24–26) és az unitárius köszönés mélységeivel ismerkedtünk, majd ismétlődő énekléssel éltük át, ahogy az áldás betölti a teret és mindünkre rászáll. Egyik nagy csodája

az áhítatnak, hogy hatása érezhetően velünk marad, és egyik nagy csodája a legendás tábornak, hogy valóban áldás része lenni egymás életének, meghatározni egymás napjait. A délelőtt folyamán csoportokban bejártuk a Házsongárdi temetőt, Farkas utcát, Fogoly utcát, Főteret, Óvárat, Fellegvárat, megnéztük a Szabók bástyáját, Mátyás szülőházát és végül a Sétatérre érkezve, a 3 csapat újra egybeforrt, és dinnyétől maszatosan énekelt kedvére, mosolyt csalva a járókelők arcára.

Délután ismét választható csoportos tevékenységek zajlottak. Tekintve, hogy egy 118 fős csoport minden tagjának figyelmét lekötni majdhogynem lehetetlen, és figyelembe véve, hogy a táborlakó ifjaknak az érdeklődési köre is igencsak változatos, igyekeztünk lehetőséget teremteni nekik arra, hogy számos felkínált alternatíva közül két olyan programot választhasson mindenki, amely igazán érdekli, és amely ahelyett, hogy lefárasztaná, feltölti. Aki akart, zumbázhatott, sportolhatott, mások betekintést nyerhettek az egyházi levéltárba, könyvtárba, illetve történelmi sétára indulhattak az Egyházi Képviselő Tanács gyűléstermének panteonjában, ismét mások bizalmi és önismereti játékokat játszhattak, vagy honfoglalózhattak, vagy épp meghallgathattak egy előadást, amely a tűz felfedezésétől az iPhone-ig járta végig a fejlődés útját, egyben kitekintve a reformáció által átalakított világra. Estébe hajlóan a táborvezetőikkel újra félrevonultak a kiscsoportok, hogy az Isten és az ember kapcsolatáról beszélgessenek, tehát a kapcsolat különféle formáiról, az imádkozásról, és mindarról, amivel a kátéórákon tanultakat személyes megértéssé és életgyakorlattá lehet formálni. A napot végül felszabadult játékokkal és közös énekléssel zártuk.

Szerdán csendes imával, tiszta mély csenddel töltöttük meg a belvárosi templomot, majd felkerekedtünk a hosszú útra. Első állomásunk Torda volt. A templomban nem csupán megemlékeztünk az 1568-as tordai országgyűlésről, de el is játszottuk azt. Idő-

utazásunk során magyar, székely és szász rendekként meghallgattuk Dávid Ferenc és a katolikus páter érveit, majd miután elnyertük János Zsigmond fejedelem beleegyezését, a megértés lelkesedésével szavaztuk meg a vallás és lelkiismereti szabadságot. Még valóságosabbá téve a fényes történelmi eseményeket, a város múzeumába látogattunk, ahol immár az őt megillető helyen lehet megtekinteni a nemrég restaurált Körösfői-Kriesch Aladár-festményt a vallásszabadság kihirdetéséről.

Következő állomásunk Torockó volt, ahol a Székelykő lábánál, a mesevilágot idéző falu templomában együtt énekeltünk, és Jókai *Egy az Isten* című regényének vonatkozó sorait és a hozzá kapcsolódó tanítást hallgatva elmerengtünk azon, hogy milyen közel van hozzánk az Isten, amikor egyszerűen és őszintén szólunk Hozzá.

Torockóról utunk Csehétfalvára vezetett. Nyugalom, béke, szépség áradt a felújított, hófehér tornácos házakból és hatalmas kertből. Némi lelkiismeret-furdalással törtük meg hatalmas járműveinkkel ezt az idilli csendet, de csakhamar mi is részei lettünk a tündérkerti szépségnek. Elfoglaltuk szálláshelyeinket, vacsoráztunk, majd tábortüzet raktunk, énekeltünk, és valójában nem tettünk semmit sem, csak engedtük, hogy szeressen az Isten...

Csütörtökön szabadtéri áhítattal indult a nap, majd előadáson vettünk részt, amely a zene és vallásos életünk kapcsolatáról szólt. Ismét voltak választható előadások, kiscsoportos beszélgetések életvezetési kérdésekről, tudományról, vallásról, motivációról, közös gyakorlás a szemlélődő imádságról és különlegesebb énektanulás. Délután Székelykeresztúrra látogattunk, ahol bejárhattuk a Berde Mózes Unitárius Gimnázium épületét, és az iskolabemutató révén megismerhettük az itt tanuló diákok életét. Ezt követően tábori hagyományunkhoz híven a város főterén énekeltünk. Estére visszatértünk Csehétfalvára, és a csoportbeszélgetések ezúttal vallásos és személyes hitről, Balázs Ferenc hitvallásáról, kétségeinkről és meggyőződéseinkről zajlottak, este pedig a hatalmas kultúrotthonban jól kitáncoltuk magunkat a szintén hagyományos bulin.

Péntek reggel újra volt áhítat, majd előadás a Z nemzedékről, amelyhez a táborozó fiatalok tartoznak. Sok mindennel szembesített mindannyiunkat az előadás. Némely generációs jellemzőket és különbségeket tisztázott, és jó néhány új kérdést is felvetett bennünk. Az előadást követően elindultunk utolsó szálláshelyünk, Nagyajta felé. Útközben azonban Székelyudvarhelyen strandoltunk és ebédeltünk, majd megnéztük a homoródszentmártoni vártemplomot. Késő délutánra érkeztünk Nagyajtára, ahol az „akciócsoport" már előkészítette a szálláshelyet, azaz megágyazott a vendégházban, bástyában, karzatban, pincében, sőt még a múzeumban is minden talpalattnyi alvásra alkalmas helyet. Megvacsoráztunk, majd megnéztük a vendégház oldalára kivetített *Mátrix* című filmet, természetesen megfelelő felvezetés után.

Szombat reggel az utolsó nap vegyes érzéseivel ébredtünk, de ha lehetséges, még teljesebben éltük meg ezt az utolsó teljes napot. Reggeli, torna és áhítat után újra nagyszámú választható tevékenységet kínáltunk az egyháziasság és lelkiség széles mezsgyéjéről. Ebéd után kátéversenyt szerveztünk, hogy példaként állítsuk a többiek elé azokat, akik a teljes kátét lelkiismeretesen megtanulták, és egyben játékos ismétlésben részesítsük a jelenlevőket. Megértettük: a kátét tudni nem „ciki". Újra megállapítást nyert, hogy egyházközségeinkben a felkészülés szintje nagyon eltérő, volt olyan fiatal, aki azzal vágott fel, hogy csak azt az egyetlen kérdést tanulta, amit kérdeztek az ünnepségen. Mások a teljes kátét tudták, háttérmagyarázatokkal együtt. A díjátadó után a táborvezetők bemutatták az egyházi élet egy-egy területét, amelyet a lassan felnőtté váló fiatalok számára mint folytatást mutattunk fel: az ifjúsági egyletet, a felekezeti iskolákat, a teológiát, az egyházközségi feladatvállalás különféle területeit. A sötétedésre tábortűzzel válaszoltunk, a hét folyamán tanult sok ének immár mély érzelmekkel telítetten csendült fel, hogy aztán a táborzárás úrvacsorai mélységű rítusát éljük át. Életre szóló élmény kézen fogva, hosszú láncot alkotva a sötét csendben felvonulni a vártemplomban, és ott szertartásosan együtt lenni, imádkozni, lélekben lezárni a hetet, és elköteleződni a folytatásra. Sok-sok gyertya, könnycsepp, kézfogás, mosoly, ölelés, őszinte és tiszta tekintet. A várfal ölelésében már nem ugyanazok állnak, mint akik alig egy hete Kolozsvárra megérkeztek...

Vasárnap reggel összecsomagoltunk és készültünk az istentiszteletre. A prédikációból mindenkit megérintett egy-egy rész, aztán énekeltünk *fényév távolság*ról és arról, hogy *a grund mi vagyunk.* Amíg mindenki kivonult a templomból, mi továbbénekeltük: *áldjon meg téged, áldjon az Úr, őrizzen téged, őrizzen Ő.* Ezzel mintegy kört vont hetünk köré az áldás. A templomkertben megöleltük egymást, és tudtuk, hogy a tábornak vége van, de éreztük, hogy annak, ami elindult bennünk, közel sincs még vége.

A tábor kiteljesedett, a legenda megszületett. Hősei a kicsit még gyermekek, kicsit már felnőttek. Tábori együttlétük tanulságul szolgál arról, hogy idegenként találkozók úgy képesek egymásra tekinteni, egymásra tekintettel lenni, alkotni, kérdezni, válaszolni, mesélni, meghallgatni, megélni gyakorlatban azt, amire vallásóra és a káté tanít, ahogyan hitünk és értékrendünk megkívánja, példaértékűen, ahogyan az ember, s hiszem, Isten is, örömét leli benne. E legenda hősei mindazok is, akik az utazó karaván befogadják, szállással és étellel kínálják. Hősei szememben azok is (és nem kívánom titkolni elfogultságomat), akik kísérik, vezetik a karaván, tervezik, újratervezik és megvalósítják a programot, beszélik a fiatalok nyelvét, gondolkodnak fél éjszakán át, tanítanak és tanulnak, adnak és elfogadnak megannyi értékes szót és percet a táborozóktól, nem feláldozva, de arra szentelve a hét napba szabott időt, hogy részei legyenek a legendának. A legendának, amelynek tanulsága, hogy megvalósítható és megélhető az Isten országa, és legnagyobb csodája a Lélek, amelynek bennünk és közöttünk való munkálkodása újra és újra ámulatba ejti a „krónikást”.

Dicsérjétek az Urat!

Július 22-én szervezte meg a IV. Küküllő Köri Unitáriusok Találkozóját a magyarsárosi egyházközség, azt a találkozót, amelynek megálmodója és első kivitelezője Kiss Sándor Loránd és neje, Zsuzsanna voltak ezelőtt négy évvel a szőkefalvi Tekenyősben.

Helyszín a Ravaszlyuk, amely szépségével kelti fel a figyelmet az idegen látogató számára. A találkozóra unitárius és más felekezetűek érkeztek lelkészeik és gondnokaik társaságában Ádámos, Dicsőszentmárton, Szőkefalva, Désfalva, Medgyes, Bethlenszentmiklós és Küküllődombó egyházközségeiből.

A rendezvény ünnepi megnyitója tíz órakor kezdődött, Jenei László Csaba helyi lelkész köszöntötte az egybegyűlteket és a meghívottakat: Szentgyörgyi Sándor esperest, Kőrösi Viktor Dávid konzult és feleségét Csíkszeredából, Nagy Ferenc György köri felügyelő gondnokot. Köszöntő beszédében azt kívánta, hogy a találkozó lelki örömöt, felejthetetlen élményt nyújtson kicsinyeknek és nagyoknak, vendégeknek és háziaknak egyaránt. Szívhez szóló szavakkal üdvözölték az egybegyűlteket a konzul és Czerán József helyi felügyelő gondnok is.

Szabadtéri istentisztelettel folytatódott az esemény. A szolgálatvégző Veress Ferenc László bethlenszentmiklósi lelkész volt, aki a Zsolt 150,1–2 versét idézte. Dezső Margit Hajnalka helybéli énekvezér irányításával az 5., 202., 24. és 277. számú énekekkel emelkedett közel 350 jelenlevő hangján a hála a magasba. Az istentisztelet végén a dicsőszentmártoni Barta Sándor, valamint a magyarsárosi id. Székely Pál József Attila és Was Albert verseivel örvendeztették meg a hallgatóságot.

Ezután vette kezdetét a sokak számára vonzó esemény, a gulyásfőző verseny. Itt már a jó szakácsok vették kezükbe a fakanalat és keverőt. Nagyon ízletes gulyásokat főztek sajátos receptek alapján. Közben a hűsölni és pihenni vágyók a medgyesi, szőkefalvi és magyarsárosi sátrakban látható kézimunkákban gyönyörködhettek. Akik pedig a széleken, az árnyas fák alatt érezték jól magukat, időnként kürtőskalácsot, egyéb süteményeket kóstolhattak, viccelődéssel, és meséléssel, beszélgetéssel múlatták az időt.

Nem unatkoztak a gyerekek sem. Nekik foglalkozásokat szerveztek, gyermekjátékokkal és kézműves foglalkozásokkal kedveskedett három lány: Szikszai Krisztina, az ODFIE köri elnöke, Pataki-Bandi Izabella és Jenei Kinga.

Az ilyen jellegű rendezvények meghozzák a gyümölcseiket – mondta Jenei Ildikó tiszteletes asszony: lelki feltöltődést, aktív nőszövetségi életet, nyugodt lelkiismeretet, összetartozó közösséget és lendületet eredményeznek a további munkához. Egyházközségünkben folyamatos építkezés és javítás zajlik – tette hozzá Balázs József helyi gondnok –, amelyet a keblitanács és az egyháztagok teljes mozgósításával és bevonásával és odaadó munkával lehet végezni. Nem feledkezhetünk meg a lélek ápolásáról sem. A mai nap ezt a célt szolgálta. Van, akit a hagyományok tisztelete, baráti kapcsolatok ápolása, kikapcsolódás vagy tudatos egyházépítés vezérel, másokat a bizonyítási vágy vagy a hitbéli testvérekkel való találkozás vonzott ide. És vajon mi vonzotta a 150 kilométerről érkező vendéget? Bizonyára a legnemesebb emberi érzés: a tiszta szeretet és tisztelet e közösség iránt.

Mint minden verseny, így ez is kiértékeléssel és eredményhirdetéssel végződött. Minden részt vevő csapat elismeréssel, emléklappal és jutalommal távozhatott a helyszínről.

A végén Szentgyörgyi Sándor esperes megköszönte a magyarsárosi közösségnek, hogy második alkalommal is megszervezte a találkozót, és külön kiemelte a gondnok és családjának támogatását.

Mi is köszönjük a megjelenteknek, hogy együtt lehettünk egy olyan alkalommal, amikor a lélek ápolása is központi téma volt és ünnepi pillanatokat élhettünk át. Reméljük, hogy a rendezvény mindnyájunkat jobbá varázsol, megnyílnak a kapuk lélektől lélekig, és kellemes emlékként őrizzük ezt a találkozást.

Estére már a tisztaság, a csend és nyugalom foglalta el a teret és újból birtokukba vehették a természet lakói a Ravaszlyukat.

TÓTH KATALIN

Egy retusálatlan Szejke-kép üzenete

SOLYMOSI ALPÁR

• Egy képet tartok a kezemben, Szejkéről való. Az idei unitárius találkozó egy pillanatképe ez... Nem mestermű, repedezett képernyőjű okostelefonommal készítettem. Amikor az eseményt követő egy-két nap elteltével visszanéztem e képet, a gépem szerkesztés funkcióján belül a körbevágás műveletre kattintottam, retusálni akartam e digitális emléket. Azt akartam, hogy csak a lényeg maradjon meg e képben: a szejkei találkozón részt vevő híveim, amint a jegenyefák árnyékában, az egyházközségi zászló alatt, jó hangulatban várják az ünnepkezdetet. A retus, korrekció végzése közben lettem figyelmes arra, hogy e kép felső szeglete mit is örökített meg.

Miközben az atyámfiait fényképeztem, véletlenszerűen a háttérben megörökítettem egy táblát, mely a bebokrosodott, gaztól felvert egyik szejkei villa tövében állt. Fehér táblán nagy, piros betűkkel ez volt odaírva: OMLÁSVESZÉLY. Tudják, Szejkén is, a szabadtéri istentiszteleten sokan keresik a tűző naptól óvó árnyékot ott kint, a felső út martján, a jegenyék alatt... A zarándokcsoportok, önmaguk egyházközségi képviseletét megjelenítve, azonosító táblát, zászlót visznek magukkal. E táblák és zászlók a gyülekezettel együtt fordulnak a színpad felé, mintegy üzenve a püspök úrnak, a lelkészi közösségnek, a szolgálatot végzőknek, az ünnepi meghívottaknak, hogy „Mi is itt vagyunk!".

Az általam készített képet nézve azonban gondolkodóba estem. Hogy kerülhetett a konkoly a búza közé? A BARÓT, GYERGYÓSZENTMIKLÓS, PESTSZENTLŐRINC és még sok más, lelki termést ígérő, gyülekezeti képviselet mögé hogy kerülhetett az OMLÁSVESZÉLY tábla? Igaz, hogy ez a tábla leghátul állt, egy lépcső mellett, talán senkinek sem tűnt fel, de mégis csak oda volt tűzve, legfelül, a természetes lelátó egyik legmagasabb pontján.

Innentől már csak egy apró kis lépést jelentett számomra a rejtély megfejtése... A nyelvi játékosság mentén máris megfogalmazódott bennem a kérdés, hogy vajon képviseltette magát a (B)OMLÁSVESZÉLY is? Több mint bizonyos. Igaz, senki nem ült e tábla alatt, de a tábla szemközt állt a színpadon az egyházi és világi rendet őrizőkkel. „Én is itt vagyok!" – üzente, alattomosan meghúzódva.

Ó, láthatatlan erők, láthatatlan kezek! Időnként észrevesszük: itt vannak közöttünk...

Midőn a Szejkefürdői Unitárius Találkozóról írom ezt a személyes hangvételű karcolatot, lélekben már *az országépítő* (Kós Károly regénycíme) nagy királyunk, I. István életművére hangolódom... Mindössze három nap, és augusztus 20. Erdélyi magyar unitáriusokként, székelyekként is ünnepelünk: öreg lelkek egy fiatal testben. Minő paradoxon, kijózanító ellentmondás: Miközben a gazdaállam (RO), amelyre a 20. század bízott, lázas felvezetőkkel centenáriumi ünnepségre készül 2018-at illetően, magyar kultúrközösségként az államalapítás és a hozzá kapcsolódó államiszmény 1017. évfordulójáról emlékezünk meg! Amidőn e nagy ívű magyar történelmiség büszkeséggel tölt el, kijózanít bennünket a tény, hogy mérföldköves ünnepségeinken mindig meghúzódott a háttérben alattomosan egy tábla, Bomlásveszély felirattal. Tudatosul bennünk, hogy időnként győzedelmet arat e tábla üzenetvilága és a mögötte lévő láthatatlan erők hatalma!

A veszteségekkel, megpróbáltatásokkal, összeomlással és felbomlással egy időben megerősödik a tudat, az érzés, a hit a kebelben, hogy egy országot nem a geopolitikai határvonalak, hanem az érző lélekkel és éber szellemmel gondviselt, vigyázott és táplált javak tartanak meg! Így maradnak meg a közösségek, erdők, mezők, patakok, folyók, forrásvizek, tavak, templomok, iskolák, könyv- és levéltárak, sétálóutcák, állomások, ligetek... Megmaradnak annak, aki igazán szereti őket.

Szejke is egy ilyen kis liget, amelyet szerethetünk, megtarthatunk, s amely bennünket is megtarthat. Amennyiben hűségesek leszünk Szejkéhez, úgy szellemiségével ő is hű lesz hozzánk. Orbán Balázs már 1871-ben meglátta a potenciált, a lehetőséget e gyógyvizet csurgató völgyben, így vendégfogadó és fürdőhely kiépítésébe kezdett. Az udvarhelyi egyházközség és lelkésze, Orbán Balázs örökében élve, az unitárius lélek megerősítésének, gyógyításának, „fürdőztetésének" lehetőségét látta meg 1998-ban. E találkozási helynek lehetőségeire igyekszik ráerősíteni azóta is az egyházi közösségünk egésze.

Az idén a házigazdák a 19. Unitárius Találkozóra hívtak a reformáció 500. és a tordai vallásbéke 449. évfordulójának jegyében. Úgy érzem, hogy mindazok, akik részt vehettünk eme nevezetes alkalommal meg-

hirdetett ünnepségen, méltó módon ünnepeltünk, töltekeztünk, és emlékeztünk meg e lelki ligeten. Az esemény középpontja az idén is az úrvacsoraosztással egybekötött istentisztelet volt. A Szejkét köszöntők lelkébe toluló mondanivalók sora számtalan olyan aktuális, időszerű kérdést feszegetett, amely kérdésekre egyházi elöljárók, politikai vezetők és közemberek nehezen találunk megnyugtató választ a hétköznapokban (az egyházi élet megerősítése, fiatalok elvándorlása, öregedő társadalom, közösségi erőforrásaink mozgósítása). A köszöntők sorából úgy emelkedett ki az istentiszteleti szolgálat, mint pihentető sziget emelkedik ki az óceánból, mint forrás kínál pihenőt az erdő sűrűjét járónak. Isten lelkétől vezérelve, Kászoni József püspöki helynök emberi életünk örök érvényű minőségi többletét, a vándorlás, bolyongás, úton levés metamorfózisát prédikálta. Zseniális és ihletett beszédet hallhattunk! Istennek legyen hála! Szentgyörgyi Sándor az evangéliumi „aranyszabály" mentén szólt a szívhez, terítette lelkünknek asztalát az úrvacsorai jegyek magunkhoz vételére, őszinte természetességgel buzdítva, intve bennünket a megigazulásra. Mindezen beszédeket előkészítette és átszőtte Vass-Székely Piroska és Jenei Ildikó kántori szolgálata, igényes énekválasztása és orgonajátéka. A jelen lévő mintegy háromezres gyülekezet a Küküllő mentiek úrvacsorai felajánlását magához véve, áhítatot és méltóságot sugárzott. Orbán Balázs emlékhelyéhez az udvarhelyszéki székely huszárok, lovasok vezettek bennünket. Paripáik léptében, a lovaik ütemes vonulásában és a lovasok tartásában ma is ugyanaz az ősi erő tükröződik, amellyel a magyar mint lovas nemzet beírta nevét Európa történelmébe. Az emlékhelynél Szalkóczy Pál budapesti színművész szavai a legnagyobb székelynek állítottak emléket. Koszorúzás után a szabadprogramok következtek, amelyek szintén tartalmasak voltak. Szejke gyógyhely, ide gyógyulni jár az ember! A szó valóságos és átvitt értelmében is gyógyhelyen jártunk, hol enyhíthetünk testi-lelki nyavalyáinkon. Ott kint, a Szejke oldaldűlőjében egykor takaros villák épültek, amelyek mára már gazdátlan és omlásveszéllyel fenyegető épületekké romoltak...

Idén 1017. esztendeje annak, hogy a törzsszövetségek, gyulák és kenézek, fejedelmek korát István királysággá alakította, takaros keresztény ország építését kezdve el ez által. A bomlásveszély azóta számtalanszor tette próbára a Szent Korona országát...

449. éve annak, hogy a vallásszabadság szellemiségének szárnyat bontott a tordai rendelet, és itt Erdélyben felröppent egy szabad madár, az unitárius vallás... Ellenreformáción, osztrák, orosz és utódállami regnálások alatt mindig követte az unitáriusokat is, akár egy besúgó az áldozatát a (B)omlásveszély tábla. A szejkei, vadasi, Olt menti találkozó, a Tordai-hasadéki lelki nap és a többiek mind-mind e láthatatlan erő, a (b)omlásveszély ellen küzdenek.

E helyeken tudatosul bennünk, hogy csak Isten szeretete tarthat meg bennünket egységes egészként. Márai Sándor *A gyertyák csonkig égnek* c. regényében írja: „S mint ahogy csak az egyféle vércsoporthoz tartozó emberek tudnak egymásnak a veszély pillanataiban segíteni, mikor vérüket adják embertársuknak, kinek rokon a vérképlete, úgy a lélek is akkor tud csak segíteni egy másik léleknek, ha nem »másféle«, ha szemlélete, meggyőződésnél is titkosabb valósága hasonló... Az élet legnagyobb titka és ajándéka, ha két »egyféle« ember találkozik. Oly ritka ez...."

Hálát adok a jó Istennek a ritka pillanatért, az „egyféle" emberek találkozásának a lehetőségéért! Erősítse meg a Gondviselő a „rokon vérképletű" és rokon lelkületű embereket e találkozások örömében!

Az esemény derekasénekének versszakával kérem Istennek áldását az olvasóra, így, augusztus 20. előestéjén, Szejke után: „Egy Istenünk, egy magyar hazánk, áldd meg e hont, Isten, jó Atyánk! / Itt nyertük a szent örökséget: hirdetni az istengyeséget. / Itt hazánkban, bérc ölében, a nép szívében vert gyökeret hitünk. / Szent e föld nekünk. Oh, áldd meg hazánk, Istenünk! (214. ének)

A képet pedig, amely jó hangulatban ünneplő híveimet örökíti meg, retusálás nélkül adom közre [de a szerk. retusálta a láthatóság érdekében]. Legyetek éberek!

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek öt erdélyi városban ingyenes szállóhelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:
– **Kolozsvár**: Vagyas Attila (0740 133 027)
– **Marosvásárhely**: Kiss Matild (0365 449 315)
– **Brassó**: Andrási Erika (0787 584 862)
– **Sepsiszentgyörgy**: Péterfi Zita Ágnes (0267 313 813)
– **Csíkszereda**: Solymosi Alpár (0742 153 716)

Kézfogás a Libánban

NAGY LÁSZLÓ

• Sokszor megfogalmazódott keblitanácsi gyűléseinkben, hogy miért csak amerikai és holland gyülekezetekkel van testvérgyülekezeti kapcsolatunk, akikkel csak egy páran tudnak értekezni, amikor itt vannak közelünkben a kisebb lélekszámú unitárius egyházközségek, akik a mi véreink, és akikkel többször találkozhatnánk, és segíthetnénk is nekik. A 2016-os egyházközségi kirándulásunk alkalmával olyan szeretettel fogadtak Gyergyószentmiklóson, annyira meghatott ragaszkodásuk, hogy a találkozás örömében felajánlottam a testvérgyülekezeti „kezet". Így kezdődött. Majd együtt voltunk a 2016-os dévai zarándoklat után Marosvásárhelyen, egy közös istentiszteleten.

Ez év július 29–30-án egy újabb lehetőséget ajánlottak a gyergyószentmiklósi unitáriusok és családjaik – hisz nagyon sok a vallásilag vegyes család –, hogy barátságunkat elmélyíthessük. Meghívást kaptunk, hogy megismerjük a Gyergyói-medencét, Gyergyószentmiklóst, a Gyilkos-tó és a Békási-szoros környékét, azt a világot, ahová a kenyérkeresés útja vezette az unitáriusokat is. Jó munkát végzett Simén Domokos lelkész, és folytatták utódai, hogy ma önálló unitárius gyülekezetről beszélhetünk a Gyergyói-medencében. Dicsérendő Tőkés-Bencze Zsuzsanna lelkész és Székely Erzsébet gondnok törekvése, hogy ezt a lelkes gyülekezetet élettel töltsék meg, és olyan rendezvényeket szervezzenek, amire odafigyelhetnek a más vallású testvéreink is. E munkában és törekvésben ott van mellettük a gyülekezet. Nélkülük hiábavaló lenne minden fáradozás.

Július 29-én, szombaton Kedei Pál és Ibolya, Nagy József és Ilona, Takács István és Ibolya, Bakó László és Réka gyermekeikkel, Lacikával és Annácskával, Mihály Bálint és Orsolya, Nagy László és Gizella, Konrád Tünde, Bereczki Mária, Gergely Noémi, Kedei Ágota, Hegedüs Zsolt és Gál Szilárd, majd vasárnap csatlakozott hozzánk Szabó Zoltán Győző és Hajnal gyermekeikkel, Nórával és Kamillával, azért érkeztünk Gyergyószentmiklósra, hogy erősítsük az unitárius hitben való együttlét örömét és kézfogást, amit a Libánban valóságosan meg is tettünk.

Az unitárius templomnál érezhettük, hogy jó helyen járunk. Újból szeretettel és barátsággal fogadtak. Majd a múzeumban az ásványtani, népművészeti kiállítás mellett a herendi porcelángyár remekműveiből is láthattunk. Ezután Pupák-Felméri László és Zsuzsa egy kis gyalogtúrán vezetett a Czifra-völgyben a Békási-szoros fölé, ahol a merészebbek a sziklacsúcsról lenézhettek a Békási-szorosba. Szemben velünk az Oltárkő magasodott, most már kereszttel és nem a vörös csillaggal. Az egész völgyet belengte a szurokfű kellemes illata. Csend és tisztaság. Erre vágyunk mindannyian. Később szomorúan olvastuk, hogy a Gyilkos-tó 2080-ra eltűnhet, ha az illetékesek nem intézkednek, és nem tudják megállítani a tóba befolyó patakok által hozott törmelékek lerakódását.

Későre járt, amire elértünk a Libánba, a 29-es kilométerkőhöz, amihez közel van Székely István és Erzsébet hétvégi „tanyája". Vacsorával vártak. Az „anyag" nagy részét mi vittük, barátaink a mititejt, kenyeret, vizet és italokat szolgáltatták. Ez időre felgerjedt már mindenki étvágya, nem kellett biztatás senkinek, a jó kedv is mind-mind emelkedett. Talán erre is szükség volt, mert ritkán tapasztaltuk mi, hogy július 29-én éjfél körül a lehelet látszik. A jó illatra előmerészkedett egy kis róka is, aki nem átallotta 3-4 méterre megközelíteni asztalunkat. Villogtak a vakuk, hogy a kép élménybeszámolók része lehessen. Az under 30-as fiatalság, ahogy Kedei Pál nevezte fiataljainkat, pirkadatig bírta csevegéssel, nevetéssel.

Július 30-a szép napsütéssel érkezett. Friss levegő, újból roskadásig megterített asztalok, amelyet a gyergyói asszonyok és családjaik varázsoltak elő. Jó kedv, barátság, ölelés, reménység. Az este még a tűz körül székeknek szolgáltak a hatalmas andezit kövek, ma már az istentiszteleten szolgáltak ülő alkalmatosságnak. Az istentiszteleten Tőkés-Bencze Zsuzsanna lelkész adott hálát Istennek és kérte az áldását, a prédikációt Nagy László az 1Pét 3,15–18 alapján mondta. Megemlékezett Petőfi Sándorról halálának 168. évfordulóján, és a tiszta szívvel és reménységgel való Isten iránti szeretetről beszélt.

Istentisztelet után a szokásos kézfogásban nem csak a lelkészek részesültek, hanem mindenki mindenkivel kezet fogott, és egymás szemébe nézhettünk. Így alakulhatott ki egy kör, amely az együvé tartozást jelentette. Ezután közös erővel láttak neki a gyergyói asszonyok az ebéd elkészítéséhez. A szakács, Zoltán, értette mesterségét. Ízletes gulyást főzött. „Nem maradt

szégyenben", ahogy szokták mondani. Később a népi hangszerek megszólaltatásában is jeleskedett. Közben oldódott a hangulat a társasjátékok világában: szójáték, kártya, sakk, táblé (magyarul *ostábla*), labda. A legfontosabb az egymás megismerése, a barátkozás volt. Ezért volt szomorúbb a szürkület, amikor rendre hazafelé vették útjukat a vendégek. Még egy pillantás a vizesdézsára, amelyben szombat éjszaka, a csillagos ég alatt mesélhették élményeiket a fürdőzők, az otthont adó házakra, a vendéglátóinkra, akiknek e helyről is köszönet szeretetükért. A remény élteti bennünk a vágyat a következő találkozásra, s mindezt megerősíti az isteni gondviselésbe vetett hitünk. Köszönjük, gyergyói unitáriusok, Isten áldása maradjon életünkön!

Isten, Jézus, Szentlélek

Július 11. és 16. között a kökösi unitárius műemlék templom és környéke benépesedett, a felszabadult játék és vidámság otthona lett. Gyerekek, ifjak és táborvezetők egyaránt vártuk ezt a hetet.

Kedden délután a tábor a beavatással vette kezdetét, ami csoportformáló tevékenységből, majd bástyaként elképzelt stációkban való „beavatási szertartásokból" állt.

Szerda reggel a kezdő áhítat és éneklés után Istenről beszéltek, elmélkedtek kicsi és nagyobb gyerekek külön-külön csoportban. Délután fegyelmezetten csodálkozhattak rá érdekes dolgokra, például régi írógépre, rádióra, mezőgazdasági gépekre a csernátoni Haszmann Pál-múzeumban.

Csütörtökön is hasonló felépítése volt a tábori napnak: a kicsik Jézusról hallgathattak történetet, majd kézműveskedtek, míg a nagyobbak a templomban bibliodrámás megközelítésben ismerkedtek Jézus egyik gyógyításával. Délután a bútorfestés rejtelmeivel ismerkedtek a tábor résztvevői.

A péntek reggeli áhítat után a tavalyi táborból ismert, illetve idén tanult vidám kis énekeket dalolhattak. A kicsik a Szentlélekről hallhattak történetet, majd elkészítették a kicsi kezek koszorúját, míg a nagyok interaktív előadáson vettek részt, ami szintén a Szentlélekről szólt. Utána meglátogatták a brassói állatkertet.

Szombaton az Ika-várhoz kirándultak. A patak mellett táboroztak, szabadtéri játékokat játszottak, s a patakban is hűsültek. A bográcsban készült finom ételt elfogyasztva a medencében fürödtek. Isten szabad ege alatt megélhettük mi, táborvezetők is a gyermeki lélek szabadságát, játékosságát.

A vasárnapi istentiszteleten az elmúlt évekhez hasonlóan együtt énekelték a táborban tanult énekeket, élményeket osztottak meg fényképek segítségével a szülőkkel, nagyszülőkkel.

Istennek hálát adva köszönöm ezt a hetet, amit veletek, gyerekek és kedves táborvezetők, együtt tölthettem. Azzal a gondolattal zárom, hogy jövőre ugyanitt s újra kicsit másként.

BOKOR ÁGNES

„A humor Isten ajándéka" (Báró József)

Ha befejezte

Egy öreg lelkész hosszú éveken át őrizte nyugdíjaskora alatt felgyűlő gondolatait, várva az alkalomra, hogy értékesíthesse is azt. Ez, ha késve is, nem maradt el; fiatal lelkésztársa kérte fel helyettesítésre egy istentisztelet erejéig, amíg ő fontos ügyben távol lesz. Örömmel tett eleget hát a felkérésnek. Harangozás után a kíváncsiakkal még kiegészült átlagos gyülekezet várta a templomban. Meghatott szemek néztek fel rá várakozással, főleg a korabeliek előlegezték meg könnyeikkel, amint remegő hangja pengette szívük húrjait, de kicsit még a gyermekek is csitultak a karzaton az öreg bácsi láttán.

Egy félóra múlva már a szónok közel állt a bekezdő rész végéhez. Hadd adjuk meg a módját, ha már itt az alkalom... A hátsó részen megmozdult a sor, vörösre dörzsölt szemű néni sűrű bocsánatkérésekkel oldalozott ki a padból – fia érkezik 1 órára... Padbeli társnője igyekezett utána az egy felállást véve alapul. Türelemmel viselt szipogó negyedórák után ritkulni kezdett, rá egy órára rendre el is fogyott a hallgatóság, a kályha szélén hagyott elfővő vagy éppen hűlő ünnepi ételhez hazanéző, rájuk hagyott unokáihoz stb. hazasiető asszonyok templomi padsora.

Ez alatt a férfiak is szaporán gondoltak haza, az újszülött borjú szoptatása, a kúrálási időben üresen váró jászol képe kötötte le lelküket, és miért ne... találkozóhelyükön még meddig várjanak a templomot kevésbé sűrűn látogató gazdák a megbeszélésre, egy-egy pohár mellett? Így hát az atyafiak, rendre, sapkájukat szívük alatt tartva, kicsit lefelé nézve, majd odaillő tartással, kissé görnyedve, kimért léptekkel hagyták el a szent helyet.

Maradt még a harangozó, aki felelősségére gyengéden büszke, e pillanatban egyetlen jelen lévő hivatalosként az úrasztala elé lépett, fölé hajolva, a kulcscsomóval, akár a harangkondításnál le- és felintő mozdulatot tett, és ezt mondta a rácsudálkozó szónoknak: – Tiszteletes úr, én a kulcsokat itt hagyom... Aztán ha befejezte, lesz szíves, zárja be az ajtót!...

NYITRAI CSONGOR

UNITÁRIUS SPORTTÖRTÉNET

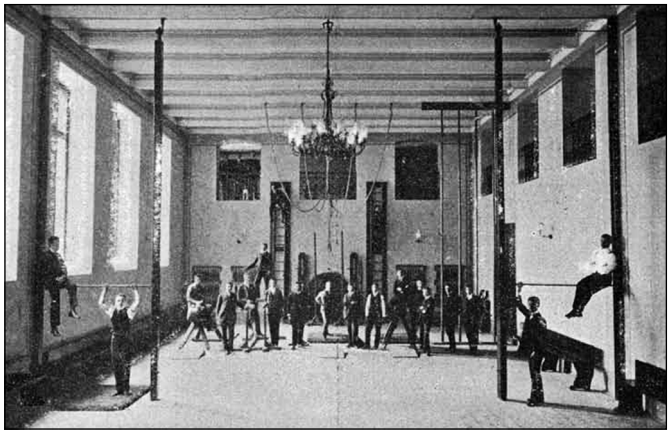
A kolozsvári Unitárius Kollégium régi sportlétesítményei

KILLYÉNI ANDRÁS

• A kolozsvári Unitárius Kollégium évszázadok óta számos intézkedést hozott a mozgás és a sport támogatása érdekében. Számos létesítményt és szerződést kötött az intézet annak érdekében, hogy a legnehezebb időkben is a játékok, illetve a testgyakorlatok a kornak megfelelően, szakszerűen történjenek meg, az intézeti diákok érdekében.

Az Unitárius Kollégium játszó- és üdülőhelye 1696-tól az első világháború végéig a Kismező volt. A kertben több felújítást, átalakítást végeztek, így 1757-ben új játszóteret alakítottak ki. A játékteret a tanulók húsvéttól július 1-ig használhatták felügyelet mellett, az igazgató engedélyével. Az 1900-as évek elején egy labdarúgópályát alakítottak ki, ahol több mérkőzést rendeztek. Az első világháború után az intézet vezetősége kénytelen volt eladni a Kismezőt, ahova azóta paloták épültek.

Az 1867-es kiegyezés után Eötvös József kultuszminiszter megtette az első lépéseket a testnevelés ügyének rendezésére. Az 1868-as tanügyi törvény kötelezővé tette a testgyakorlatokat az elemi és polgári

A kollégium tornaterme (1902)

iskolákban. A szakképzett tornatanítók, valamint megfelelő tornatermek hiánya országszerte általános volt, a legtöbb esetben szaktanítók, katonai múlttal rendelkező tanárok vagy pedellusok vállalták a testgyakorlatok oktatását.

Kolozsváron 1872. március 9-én a megalakult a Torna- és Vívó Egylet, a város pedig átadott egy, a Széchenyi (ma Mihai Viteazul) téren található telket, illetve 38 000 forint kölcsönt évi 6%-os kamattal, amelyből megindult egy szakszerű tornaterem építése. A város elöljárói szerződést kötöttek az egylettel, amelynek értelmében a város gimnáziumai számára

A Széchenyi tér a századfordulón. A háttérben, a mai piac helyén a Tornavívoda épülete – korabeli képeslap

(katolikus, református és unitárius gimnázium, a polgári fiúiskola valamint a tanítóképző) tornatanítót és tornatermet biztosít az egylet, és így az 1872/73-as tanévtől megindult a testgyakorlatok oktatása a város iskoláiban. Ez a szerződés 1896-ig volt érvényben.

A kolozsvári iskolák diákjai szép sorban vonultak a tanintézetüktől a tornavívodába. A fegyelem ellenére néha nézeteltérés tört ki a különböző felekezeti iskolák tanulói között. Báró Petrichevich-Horváth Emil, a piarista gimnázium volt diákja így emlékezett vissza az ilyen alkalmakra:

„Tanultunk, sokat tornásztunk s verekedtünk, legtöbbször az unitárius főgimnázium diákjaival. Nem azért, mintha velük különös ellenségeskedésben éltünk volna, de csak azért, mert ők estek az utunkba, midőn a Tornavívodába jártunk torna- és vívóórákra. Ilyenkor a csendes Bolyai meg Görbeszappany utca önként kínálkozott ilyen alkalmi ütközetek megvívására.” (*Öreg diák visszanéz*, szerk. György Lajos, Kolozsvár, Minerva Irodalmi és Nyomdai Intézet, 142.)

A tornavívoda az 1890-es évek közepéig jelentett megoldást a testnevelés biztosítására. A Torna- és Vívó Egylettel kötött szerződés felmondása után a kolozsvári iskolák egyénileg kerestek megoldásokat. Ekkor már tervben volt az új kollégiumi épület felépítése, amelyben helyet kapott a saját tornaterem is. Az Unitárius Kollégium új épülete 1899 és 1901 között épült Pákei Lajos tervei alapján, Reményik Károly cégének kivitelezésében. Az új iskolaépület földszintjén kapott helyet az intézet árkádos tornaterme, amelyhez öltöző és karzat is tartozott. A karzatot hosszabb ideig játékhelységként és tekepályaként használták.

Régi diákemlékeimből X.

Diákélet a kolozsvári unitárius régi kollégiumban a XIX-ik százév végén

Antónya Mihály egykori magyarszováti unitárius lelkész régi diákemlékeiről szóló feljegyzéseit unokája, Benczédi László szíves engedélyével közöljük. A visszaemlékezés 2013 során folytatásokban jelent meg a svédországi magyar protestánsok ökumenikus lapjában, az Új kéve *hasábjain. A visszaemlékezés az 1957. június 30-ai 58 éves érettségi találkozóra készült.*

• Első gimnazisták voltunk, amikor Ütő Lajos, Péterfi Sándor és én egy októberi vasárnap délután felmentünk a Fellegvárba, hol a felső sétaút mellett levő vezérek szobraitól szép kilátás nyílik a városra. Miután kigyönyörködtük magunkat, továbbindultunk a hegyélen a puskaporostorony irányába. A Rákóczy-hegyi szőlők idáig nyúlnak fel, s az érett gerezdek incselkedve kínálkoztak a leszakításra. Nem is gondolkoztunk sokat, hanem amint hallottuk, hogy a csősz a madárűző kereplővel a hegyaljában dolgozik, se szó, se beszéd, átugrottunk a gazkerítésen, egykettőre megtöltöttük kalapjainkat, s folytattuk utunkat. Ekkor észrevettük, hogy a távolból két mesterlegényféle jön velünk szembe. Zsákmányunkat tehát nagy hirtelen az út melletti lucernásba rejtettük, hogy majd visszatérünk érte. Ámde azok is meglátták, s egyenesen reámentek, nyugodtan magukhoz vették, mi pedig keservesen néztünk utánuk a távolból.

1896 tavaszán Boros Sándor igazgató s a tanári kar vezetésével egész napi kirándulásra ment az egész iskola. Iránya Törökvágás, Hója erdő, Kányafő, Bácstoroki kőbányák, Bács község, ahol a katolikus státus birtokát akkor Gajzágó Tivadar bérelte, kinek Anti nevű fia hozzánk járt. A nap nagy részét a község melletti szép szálas erdőben vidáman töltöttük játékkal, sportolással. Tanáraink a bérlő vendégei voltak, de a diákok is részesültek pár korsó borban. Nehány év múlva olvastuk a lapokból, hogy Gajzágó Antit egyéves huszárönkéntes korában, Debrecenben egy átmulatott éjszakáról hazatérőben valaki az utcán orozva lelőtte. Később, szováti papságom kezdetén Gajzágó Tivadar a Sala-Gálfalvi örökösök ottani birtokát bérelvén, egyházközségem pátrónushelyettese is volt pár évig. Így közelebbi összeköttetésbe kerültem vele.

Itt említem meg, hogy ugyancsak 1896-ban, a millennium évében rendezett országos tornaversenyen iskolánk ifjúsága is részt vett szép teljesítménnyel. Akik szerencsések lehettek azon részt venni s az ezredéves kiállítást is megtekinteni, felejthetetlen emlékekkel tértek haza. A város külső képe, Kolozsvár képe a múlt évszáz kilencvenes éveiben éppen nem volt nagyvárosias. Nyári reggeleken a tehéncsorda a Bel-Közép utcai Korbuly-portától indult ki a legelőre, a Bivalyrét felé. Az utcákon a drótos tót „Fazekat drótoztassanak, asszonyok!", az üveges „Ablak csinál!" kiáltással vidáman baktatott, akárcsak odahaza, a mi falunkban. A Kossuth Lajos utca az Unitárius Főgimnáziummal, a munkakerülő Füttyös Pista s a félkegyelmű Bolond Sándor közismert alakjai voltak a városnak. Speciálisan kolozsvári alak volt az iszkábáló cigány is, akit 20-30 lépésről követett a felesége. S míg a férfi kiáltotta, hogy: „Iszkábálni tekenőt!", „Hátul megy a szeretőd!" – rímeltek rá a rakoncátlan gyerekek. Gyakran láthattuk Szvacsina Géza polgármester törékeny alakját, zsebkendőjét fél kezével szájához szorítva. Deák Pál főkapitányt a mindig szürke magyar ruhában, pörge kalappal. Hasonlóképp fekete magyar ruhában, csizmásan Nagy György köztisztasági felügyelőt – vagy szemétkapitányt – amint székely utcaseprőit a járda széléről dirigálja. Filippi Gyula rendőrbiztost, aki mindig ott van mindenütt, ahol valami „történik", kezében egy szál nádvesszővel. Sokan emlékeznek még Bálint Gábor orientalista egyetemi tanárra, amint feleségével a járdán sétált, s gondolataiba mélyedve előrehaladt. Aztán mikor észrevette, hogy a párja hátramaradt, megállott, bevárta míg az apró lépteivel utánatipegett. Néha a Belmagyar utca napos oldalán megjelent Brassai bácsi tisztes ősz alakja, vállain a szürke condraposztó zekével. Emlékezhetünk a nagyhírű Brandt orvosprofesszorra, ki a kollégiumunk előtt naponként gyalog megtette az utat a Vöröskereszt-szanatóriumig és vissza, az épületek tövéhez húzódva. A város tekintélyesebb iparos polgárai közül ki ne emlékeznék még Benigni Sámuelre (Benigszámira), amint két szép tarkájával, kagyló alakú szánkóján végigcsilingel a város utcáin? S mintha ma is látnám a hatalmas termetű, ősz hajú Bíró Béla apátplébánost, fél kezét mellére téve betérni az Ács étterembe, hogy a szögletben, megszokott asztalánál elfogyassza ebéd előtti korsó sörét. Ecsedi Kovács Gyulát, a nagy drámai színművészt, Váradi Miklós népszínműénekest, az ifjúság eszményképét. Megyeri Dezső szalonkomikust. Gót Sándort, Vendrei Ferencet, Iványi Jenőt, Szentgyörgyi Istvánt, Küny Klárát, Hunyadi Margitot, Z. Bárdy Gabit (legtöbbször Béldy Ákos gróf főispán társaságában). A fejedelem Barcsay Domokost, kinek személyével kapcsolatban annyi elmés anekdota maradt fenn. Róla beszélték, hogy amikor a bánffyhunyadi királyi gyakorlatokra az ottani családi kastélyukat az após, Korbuly Bogdán

rendbe akarta tétetni, s erre 19 000 forintot szánt, a vő kevésnek találta. „Mit képzelsz apa? Ne értsük félre, nem az örmény király jön!” Mondják, hogy anyósának közelgő névnapjára, mint figyelmes vő, valamivel kedveskedni akarván, bement a Frank-Kiss Jánosféle üveg- és porcelánkereskedésbe érdeklődni. A főnök sajnálattal mondja, hogy alkalmas ajándéktárgya most nincs. Volt ugyan egy értékes japán vázája, de véletlenül eltört s milyen nagy kárt szenvedett vele. A fejedelem megtekintette, s potom áron azonnal meg is vette az eltört vázát, s kérte, hogy küldjék a lakásra. A bolti szolgával négyszemközt jó borravalóért megegyezett, hogy amint a lakásba belépik, ejtse le a csomagot. Úgy is történt, a szolga a küszöbön le is ejtette a csomagot. – Jesszusom, most összetört! – kiált föl ijedten az anyós. De felbontva, konstatálják, hogy az udvarias kereskedő mindenegyes darabot külön papírba csomagolt.

Hát a főtéri esti korzó közönsége! A Hintz szöglete a megmondhatója, hogy az unitárius diákok, kik s hányan állottak a sarkon mint névtelen titkos imádók, gyönyörködve a szebbnél szebb kolozsvári leányarcokban, a vidáman csevegő szőke, barna fejecskékben, amint egymás után következnek, a Lukács lányok, Incze nővérek, a Zobátz lányok, a kertészet legszebb rózsabimbói, Dobál Margit, a Bocskor nővérek, a bájos Tókos lányok stb. hódoló udvarlóktól körülrajongva. Közülök sokan ma talán boldog nagymamák vagy éppen dédnagymamák. Hol van a kicsi Steinné, Bánffy Daniné és még sokan mások! Mint valami szép álom, olyan volt a kolozsvári korzó. Avagy mi voltunk fiatalok, s szebb színben láttuk magunk körül a világot!

A Főtérnek ez a sarka évtizedeken át hangos volt a hírlapárusok élénk kiabálásaitól, kik a nap minden szakában, de különösen a reggeli és esti órákban nagy hangon kínálták a közönségnek a helybeli és fővárosi friss érkezésű újságokat, a szenzációsabb cikkek címeit külön is kiemelve. Hogy keletkezett Kolozsváron s más városokban is az utcai újságárusításnak ez a formája, nem tudom, s nem is fontos, de tény, hogy egy fél évszázad leforgása után, a XX-ik századév derekán megszűnt ez a foglalkozási ág, s vele együtt kiment a közhasználatból a rikkancs szavunk is, melyhez hasonló és találó kifejezést – Tóth Béla szerint – a világ egyetlen nyelvében sem sikerült találni.

De hagyjuk most a Hintz szögletét, s jöjjünk magunkhoz közelebb. A Belmagyar utca közepe táján, a kollégium során volt De Gerando Antonina felsőbb leányiskolai igazgatónő hírneves leányinternátusa. Vidéki családok abban az időben szívesen és nyugodtan adták oda növendékleányaikat, akárcsak később a Marianumba. Diákjaink sokat gyönyörködtek a bájos teremtésekben, amint naponként többször elvonultak a kollégium előtt, a sor végén rendesen a komoly igazgatónővel vagy Biela Mária tanárnővel. Egy ilyen alkalommal Ürmösi Jóskával a templom és Dávid Ferenc utca sarkánál állottunk, mikor a lefelé haladó sorból a lányok közül többen kezét csókolomot köszöngettek felénk. „Te, Jóska, honnan ismernek ezek a kislányok minket, hogy oly kedvesen köszöntenek?” – kérdem. Jóska körülnéz. „Nem nekünk szól, hanem ennek a Szamos vizes szamarának itt, a hátunk megett, melyiket a gazdája megállított, míg a sor elhalad. Bakfislányok babonája, hogy ha az utcán szamarat vagy kéményseprőt látnak, kezét csókolommal köszöntik.”

A Marianum homlokzata 1892-ben – a Központi Egyetemi Könyvtár tulajdonában levő képeslap

Képviselő-választások idején heteken át élénk, mozgalmas volt a város. S bár az iskola falai közé politikát bevinni tiltva volt, mert könnyen a fejünkhöz vághatták, hogy tanulni küldtek ide s nem politizálni, azért titokban is nyilván igyekeztünk nem maradni távol az efféle mozgalmaktól sem. Ha aktív részünk nem is volt benne, kalapunk mellett büszkén viseltük az ellenzéki jelölt kortestollát. Nem volt soha baj érette. Mikor Bartha Miklós, az *Ellenzék* főszerkesztője, mint függetlenségi párti jelölt programbeszédét tartotta, tömegesen mentünk a tornavívodába, s előrefurakodva lestük ajkairól a jobb világot ígérő lelkes szavakat. Ahol kellett, torkunk szakadtából éljeneztünk és tapsoltunk, vagy abcugoltunk, ha Fejérvári vagy Bánffy Dezső nevét említette a szónok. Lelkesedtünk a tömeggel, s együtt énekeltük a himnuszt, a Kossuth-nótát s ennek dallamára azt a hosszabb kortesdalt, melyet Nagy Lajos VIII-adikos diákpoétánk írt, s a függetlenségi párt kinyomatott és terjesztett, s amelyből ma csupán erre az egy versszakra emlékszem: „Kétfejű sast, kétszín zászlót / Magyar ember nem imádott: / Kétszín ember sem kell nekünk, / Bartha Miklós lesz követünk, / Éljen a haza!” Dacára annak, hogy a hóstáti gazdák is rendesen függetlenségi pártiak voltak, nincs tudomásom, hogy Kolozsvár két választókerületéből a 90-es években egyetlen képviselő is került volna be a parlamentbe ellenzéki programmal. Ha aztán a választás lezajlott, a kedélyek lecsendesedtek. A város ismét visszanyerte mindennapi képét, amit esetleg a tavaszi sorozás és az őszi újoncbevonulás tett valamennyire élénkebbé.

SZERETETSZOLGÁLAT

Végtelen határok…

VAGYAS ATTILA

A Reménység Alapítvány és a Gondviselés Segélyszerverzet közös szervezésében augusztus 2-án nyolc fogyatékkal élő személy és nyolc segítő indult útnak Kolozsvárról, hogy két nap alatt gépkocsival meghódítsák a Déli-Kárpátok magas hágóit. Az 1000 km-es út nem kisebb látványosságokat foglalt magába, mint a Transalpina és a Transzfogaras lélegzetelállító útja.

• Nyári kalandorok ezrei veszik célba a Déli-Kárpátok legkönnyebben megközelíthető látványosságait, a csupán nyáron és kora ősszel látogatható Transzfogaras és Transzalpina országutakat. Vannak a bátrak és erősek, a hegyek igazi szerelmesei, a Fogarasi-havasok csúcsait meghódító hegymászók, vannak, akik motorkerékpárra, biciklire vagy autóba ülve vállalkoznak a 2145 méteres magasságig vezető aszfalttút megtételére. A kalandorok merészsége, kényelmi igénye, személyes bátorságpróbája, kalandvágyuk foka, azaz belső határaik szabják meg, ki-ki milyen módon és formában akarja megtapasztalni a csodát, saját határait és a végtelenség érzését, amit a látvány nyújt a látogatónak.

Önmagában nem lenne hír, hogy 16 kolozsvári személy, három gépkocsival két nap alatt átkel a Déli-Kárpátok legmagasabban fekvő közútján, a páratlan szépségű Transalpinán, majd Zsilvásárhelyen megtekinti Constantin Brâncuşi *A végtelen oszlop, A csók kapuja,* valamint *A csend asztala* nevű alkotásait; meglátogatja az egyik legdélibb unitárius szórványt, a lupényi egyházközséget, és élvezi annak vendégszeretetét. Önmagában az sem lenne hír, hogy ez a kis, lelkes csapat a kirándulás másnapján a Fogarasi-havasok szívében haladó Transzfogarasi úton tér vissza Erdélybe, azon a lenyűgöző szépségű úton, amely elhalad a Bâlea-vízesések, a Bâlea-tó és a mesterséges Vidraru-tó mellett. Mindez önmagában nem lenne hír, ha nem tennénk hozzá, hogy erre a nem mindennapi hosszúságú útra, ha úgy tetszik, autós kalandra, nyolc fogyatékossággal élő személy indult el segítőik támogatásával.

Nem mindennapi kihívás és élmény még a hétköznapi embernek sem kettő vagy négy keréken felkapaszkodni kétezer méter fölé, 100 km-en keresztül szelni a több mint 800 szerpentint, az 500-nál több hidat és viaduktot, alagutakat. Hát akkor mekkora kaland, kihívás, de legfőképpen élmény ez azoknak, akiknek fizikai korlátai nem az egészséges, hétköznapi ember határaival esnek egybe.

Személyes tanulságként álljon itt, ami szervezőkként, kísérőkként fogalmazódott meg bennünk az út végén. Számunkra sem volt könnyű feladat ezt a hosszú és fárasztó utat két nap alatt megtenni. Hát akkor hol vannak ők, kik még utazás közben sem tudnak pihenni, mert miközben bóbiskolnának, a következő pillanatban kicsúsznak a tolószékükből és a földön találják magukat? Visszagondolva, mintha ismeretlen lenne számukra a panaszkodás kultúrája. Ha kérdeztük, csak annyit mondtak: kicsit fáradtak. Ők nem panaszkodnak, mert kinek is tudnának egyáltalán? Sorstársaikon kívül ki az, aki őszintén át tudja élni az ő helyzetüket? Mi legfeljebb empatikusan elképzeljük, de valójában átélni az ő határaikat már nem sikerül.

Köszönjük hát minden egyes kalandorunknak ezt a hatalmas áldozatot, a türelem és kitartás megtanított leckéjét, minden egyes kísérőnek a segítségnyújtás önzetlenségét. Hisszük, mert tapasztaltuk, hogy minél nagyobb az áldozat, annál édesebb a siker íze, a megelégedés sikerélménye. Ezért hát ne féljen senki nekivágni magaslatoknak vagy éppen mélységeknek! Szemünk és szívünk látásának irányát kell csak jól beállítanunk, hogy saját határaink dacára megtapasztaljuk a végtelenség érzését:

„Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem. / Az én segítségem az Úrtól van, a ki teremtette az eget és földet. / Nem engedi, hogy lábad inogjon; nem szunnyad el a te őriződ.” (Zsolt 121,1–3)

IFJÚSÁGI OLDAL

Jó arcok az ArtZon

Augusztus 3–7. között az ODFIE és az Árkosi Unitárius Egyházközség történelmet kArtZolt az idő vonalába: első alkalommal szervezték meg az Összművészeti Találkozót.

A szervezet 20 éven át, folyamatosan megújuló erővel szervezte meg a tavaszi versmondó- és népdaléneklő versenyét, illetve a nyári színjátszó-találkozóját. Küldöttgyűlése azonban 2016 őszén úgy döntött, hogy e két rendezvény társításából valami egészen újat indít útnak. Így született meg az Összművészeti Találkozó gondolata, amely a népdaléneklés, versmondás és színjátszás mellett teret nyit a fotózás, festészet, grafika, kreatív írás, slam poetry, néptánc, zene és kézművesség kategóriáinak is. A rendezvény játékosan az ArtZ (ejtsd: arc) nevet kapta, ahol az „art" egyértelműen a művészeti ágakra, a Z pedig az egész számok halmazának jele, ami a sokféleségre utal.

A rendezvény egyik célja az volt, hogy olyan teret nyisson a fiatalok számára, ahol a felsorolt művészeti ágakban mutathatják meg tehetségüket. Emellett, mint ahogy minden egyleti rendezvénynek, ennek is célja volt a közösségteremtés. Olyan környezet megteremtése, ami biztonságos, otthonos és befogadó, ahol az egyén társakra és önmagára találhat.

A négy nap alatt jó ArtZ volt minden kedves versenyző, résztvevő, aki a számtalan és követhetetlenül színes nyári rendezvényfelhozatalból, fesztiválokból ezt az alkalmat választotta. Az, aki egyszerűen bulizott volna egy más rendezvényen, úgy döntött: fotót készít, fest, verset mond, színdarabot és táncot tanul be, gyakorol, dolgozik, készül. Azok, akik a hátraarc helyett a nap fele fordították ArtZukat.

Jó ArtZ volt minden kedves meghívott, műhelymunka-vezető, bírálóbiztos, kórus, zenekar, előadó, színjátszócsoport, szolgálatvégző, aki igent mondott meghívásunkra és igaz szavakat, jókedvet, könnyedséget ajándékozott lelkünknek. Azok, akik valódi kultúrhArtZot vívtak egy olyan világban, ami egyre inkább eltávolodni látszik igazi értékeinktől.

Jó ArtZ volt minden kedves árkosi fiatal és felnőtt, akik befogadtak hajlékukba, otthont adtak a rendezvénynek. Akik jókedvvel dolgoztak azon, hogy a rendezvény megálmodott világa valósággá váljon. Azok, akik jó lélekkel, türelemmel, szeretettel hArtZolták meg ezt a nem mindennapi harcot.

Jó ArtZ volt minden kedves szervező, önkéntes fiatal, akik felelősségtudattal, önzetlenül dolgoztak naphosszat azért, hogy életre keljenek a terek, katonás rendbe helyeződjenek a tányérok, biztonságban legyenek a résztvevők, tartalommal teljenek be a terek. Becsülettel állták helyüket a hArtZ- és ArtZélen!

Persze mindez csak játék a szavakkal. Az igazi tartalom azok között és mögött húzódik meg. Az emlékké növekedő élményekben, kedves történetekben. Az árkosi templom várfalán lógó festmények látványában. A slam poetry délután azon pillanatában, amikor harsányan nevettünk. Minden alkalomban, amikor könnyek között, teli tüdőből énekeltük, hogy *mi vagyunk a grund.* Abban, ahogy a kis herceg felkacagott a színpadon. Az önfeledt esőtáncban az udvaron. És folytathatnánk...

Reméljük, ezek után téged is mArtZangol a kíváncsiság, és jövőre ott leszel. Az élen, a grundon, a színpadon, a konyhán, a háttérben, a szószéken. Írjuk tovább a történelmet!

FÜLÖP JÚLIA

Találkozás odfiés pólóban

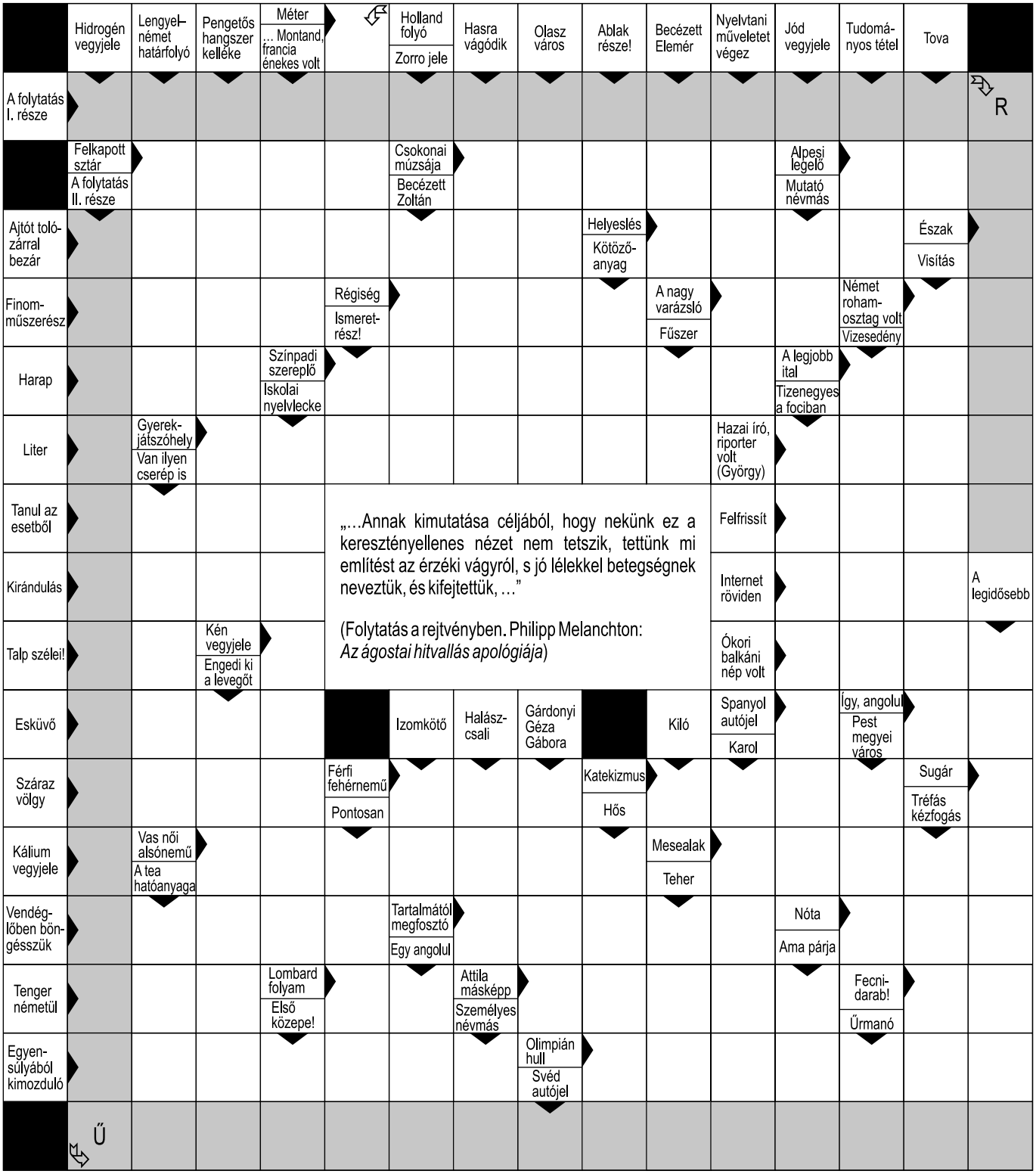
Van abban valami különleges, amikor több egyletes egyidőben ölti magára *az odfiés pólóját.* Olyan ez számunkra, akár egy népviselet, a hovatartozásunkon túl azonban kifejez valami többletet, különösen a Szejkefürdői Unitárius Találkozók alkalmával. Olyan többletet, amelyhez társul a *légy ott*, a *számítanak rád* gondolata, a sátorfelhúzás receptjének pontos ismerete, a színpad előkészítése, a résztvevők számának felmérése és minden háttérmunka a találkozó sikeres lezajlása érdekében.

Ezeken felül pedig tiszteletadás a szülőföld szerelmesének, a találkozás és gyermekfoglalkoztatás öröme, a jelenlét fontossága. Ennélfogva kicsit fiatalos, egyletes hitvallásunk része is az *odfiés póló,* meghatároz, és nyilvánvalóvá teszi hovátartozásunkat.

A szejkefürdői találkozóra együtt lenni, és – ahogy a neve is mondja – találkozni érkeznek a gyülekezetek, együtt, valamilyen közös jelképet felmutatva. A mi gyülekezetünk – engedtessék meg, hogy így fogalmazzak – az együvé tartozásunkat kifejező *odfiés pólót* magára öltve volt jelen. Úgy, mint aki megerősödött: az egyletes munkába való bekapcsolódás révén már hitvallásának részét képezi az önkéntes munka és az együttlét öröme. A találkozó egyik legszebb hozadéka számunkra ugyanis – úgy vélem – az, hogy évről évre tanuljuk, mennyire fontos *odfiés pólóban,* a találkozás örömét egy pillanatra sem kizárva, de közben önmagunkra figyelve, egy közösségként úrvacsorát venni.

Azt hiszem, ezt jelenti fiatalként *odfiés pólóban* ott lenni, találkozni Szejkefürdőn...

MAGYARI ZITA

UNITÁRIUS KÖZLÖNY
Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő
Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)
Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.
A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927
kozlony@unitarius.org
A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, **Gál György Attila,** tel.: 0264 596 478
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit. ISSN 1220-8418

Készült a Magyar Kormány támogatásával
Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság
Bethlen Gábor Alap

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Augusztus 16–27. között Erdélybe zarándokolt egy héttagú unitárius csoport Észak-Indiából.** A zarándoklat célja a történelmi unitárius helyek és települések meglátogatása és az unitárius–unitárius kapcsolatok erősítése.

• **Szeptember 1-jétől a következő gyakorló segédlelkészek nyertek püspöki kirendelést: Benedek Csongor** a Lupényi Unitárius Egyházközségbe, **Bardócz-Tódor András** a Magyarországi Egyházkerületbe, **Szombatfalvi Csongor** a Marosvásárhely-Kövesdombi Unitárius Egyházközségbe, illetve **Palkó Zalán Koppány** a Felsőrákosi Unitárius Egyházközségbe.

• A **Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet pótfelvételi vizsgát hirdet** a 2017–2018-as tanulmányi évre erdélyi református és unitárius jelentkezők számára. A pótfelvételi időpontja: **szeptember 12–14**. Bővebb információ az alábbi weboldalon található: http://www.proteo.cj.edu.ro/hu/esemenyek/ 8842.

• Az **augusztus 3–7.** között **Árkoson** megszervezett **I. ODFIE Összművészeti Találkozó** díjazottjai kategóriánként: SZÍNJÁTSZÁS: I. – Sepsiszentgyörgy, II. – Kökös, III. – Torda; ZENE: I. – László Harmat Dóra, II. – Szász Erika, III. – Józsa Eszter; FOTÓ: I. – Kardos Anna Adrienn, II. – Fekete Előd, III. – Moldován Denisa; FESTÉSZET-GRAFIKA: I. – Fekete Etele, II. – Szőcs Bíborka, III. – Hincs Anita; VERSMONDÁS: I. – Koppándi-Benczédi Gusztáv, II. – Nagy Sándor, III. – Máthé Edina; SLAM: I. – Lukács Andrea, II. – Gászpor Adrienn, III. – Jánosi Borbála; KREATÍV ÍRÁS: I. – Nagy Egon, II. – Filip Borostyán, III. – Osváth Gyopár.

Egyházköri hírek

• **Marosi Egyházkör**

A marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközséget egy háromtagú delegáció látogatta meg a winchesteri (Massachusetts, AEÁ) unitárius testvéregyházközségből július 13–19. között. Heather Janules lelkész, Cynthia Randall és Mary Saudade látogatásának célja a jól működő, közel harmincéves testvérkapcsolat ápolása volt. A kirándulások programját a testvérgyülekezet kérésére állították össze. Az 1990-ben létrejött testvérkapcsolat az egyházközség sok fiatal tagjának biztosított ösztöndíj-lehetőséget egyetemi tanulmányaikhoz, az egyházközségnek évi egyszeri költségtámogatást és több mint harmincöt egyházközségi tagnak lehetőséget, hogy az óceánon túli világba betekintést nyerhessen.

A marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség 13 diákja négy felnőtt kísérővel július 15–20. között a zsámbéki református testvérgyülekezet által szervezett táborban vett részt. A tábor helyszíne a Zempléni-hegységben, a regéci vár lábainál található Mogyoróska volt. A tábort a reformáció ötszáz éves évfordulója tiszteletére szervezték *A reformáció örökösei* címmel. A marosvásárhelyi és zsámbéki diákok mellett a kárpátaljai Eszeny és Szalóka református egyházközségek tanulói is részt vettek.

Augusztus 7–11. napjain került sor Szentgericén a Marosi Unitárius Egyházkör nyári gyermektáborára 38 gyermek részvételével.

A Marosi Unitárius Egyházkör szeptember 2-án VII. alkalommal szervezte meg *egyházköri találkozóját Jobbágyfalván.*

• **Kolozs-Tordai Egyházkör**

Július 21–23. között IV. alkalommal rendezték meg a Kolozsi Magyar Napokat. A háromnapos rendezvényen sor került a hagyományos Anna-bálra.

Július 21–23. között rendezték meg a *mészkői gyermektábort* húsz résztvevővel. A tábor témája a reformáció volt.

Július 30-án Torockószentgyörgyön istentisztelet keretében megemlékeztek *Gál Gyula* lelkészről és nejéről, szül. *Péterffi Nutka* tiszteletes asszonyról és énekvezérről, *Gál Dezső* kántortanítóról, valamint *Sándor Bálint* lelkészről és nejéről, *Papp Ella* tiszteletes asszonyról és énekvezérről. Köszöntötték a szép számban megjelent leszármazottakat és hozzátartozókat.

Augusztus 11–12-én a *tordai unitárius egyházközség és nőszövetség* megszervezte a hagyományossá vált *honismereti kirándulást*, idén Torda–Vajdahunyad–Déva–Temesvár–Arad–Nagyszalonta–Tordaszentlászló–Torda-útvonalon. Fő céljuk volt az Arany János-emlékév, valamint a Szent László-emlékév keretében meglátogatni olyan helyeket, amelyek a költőóriás, valamint a lovagkirály nevéhez fűződnek.

Szeptember 9-én kerül sor az V. Tordai-hasadéki Unitárius Találkozóra a Tordai-hasadék mészkői oldalán. Az eseményt istentiszteletek, előadások, választható tevékenységek (arcfestés, kézművesség, túra, gulyásfőzés), néptánc, zene, illetve egyházköri tevékenység színesítik.

• **Székelyudvarhelyi Egyházkör**

Július 24. és augusztus 12. között a homoródszentmártoni egyházközség 9 fős csoportja látogatott a kaliforniai San Joséba, hogy testvéregyházközségi kapcsolatukat ápolják a First Unitarian Church of San José egyházközséggel.

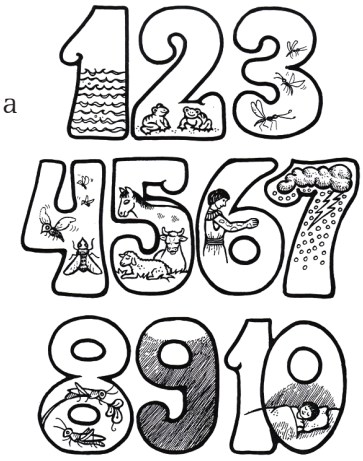
Kedves Barangolók!

Lassan újra színes kabátot ölt magára a természet, és az egyre korábban érkező esték jelzik, hogy a nevetésetektől hangos nyár pihenőre tér. Ez persze nem azt jelenti, hogy ti is szabadságra mehettek, hiszen amíg a nyár szorgalmasan ontotta meleg sugarait, ti pihentetek, most pedig újult erővel, vágyakozó lélekkel nézhettek egy újabb tanév elé. Tudom én, hogy azért hiányzott egy kicsit az iskola négy fala vagy inkább az osztálytársak, tanítóitok kedves szava, mindaz, ami egy rövid ideig kimaradt az életetekből. De most újra nekivághattok a tudomány világában is a kincskeresésnek. Azoknak, akik most kezditek az első osztályt, mi, akik már ezt elvégeztük, biztatásul mondjuk, hogy ne aggódjatok, varázslatos kalandban lehet részetek a számok és betűk birodalmában! Azoknak pedig, akik már iskolások vagytok, kívánom, hogy töretlen lendülettel lássatok a munkához. Minden osztály csak addig nehéz, amíg éppen járjátok, visszatekintve már sokkal könnyebbnek tűnik.

A nagy iskolakezdési lázban nem szabad megfeledkeznünk szeptember utolsó vasárnapjáról sem, hiszen amint évről évre megünnepeljük és elmondjuk, a hálaadás ünnepe következik. Ekkor mindannyian tudatosan mondunk köszönetet a jó Istennek azért a sok jóért, amivel megajándékozott. Ha tehetitek, menjetek el szüleitekkel a templomba vagy vasárnapi iskolába és érezzétek át annak a napnak a szépségét.

Feladat: Párosítsd! Melyik napon milyen csapás történt?

• meghalt minden elsőszülött egyiptomi ember és állat
• szúnyogok érkeztek
• vérré változtak a folyóvizek, elpusztultak a halak
• sáskahad
• jégeső verte el a termés nagyját
• fekélyek borították el az emberek testét
• dögvész tört ki az állatok között
• békák lepték el Egyiptomot
• háromnapos sötétség
• bögölyök

Bibliai Hírek

A legpontosabb forrásokból dolgozunk *Ára: két hal*

Szörnyű csapások Egyiptomban

A *Bibliai Hírek* legújabb tudósítása szerint Jákob megtalálta elveszett fiát, Józsefet. Ezúton is szeretnék köszönetüket kifejezni, hogy ti is segítségére voltatok az elkeseredett apának, és munkátoknak hála újra együtt lehet a család Egyiptomban.

Most pedig lássuk, mi történt Egyiptomban a legújabb hírek szerint. A zsidó nép a fáraó vezetése alatt rabszolgasorba kényszerült, és egy Mózes nevű férfiú, akit a fáraó leánya nevelt fel, a kiszabadításukon gondolkodik. Segélykiáltását Isten meghallgatta, és a 10 csapás miatt szenvednek az egyiptomiak mindannyian. Ezek a csapások azért sújtják a fáraó népét, hogy kimenekítse a zsidókat Egyiptom földjéről, a szolgaságnak házából. A csapások között válogatott szörnyűségek vannak: a vizek vérré válnak, békák, szúnyogok lepik el egész Egyiptomot, fekélyek borítják el a lakókat stb. A részletekért olvass tovább a 2Móz 5–12. részeiben!

Szeptemberi memóriakártya